

Memòria 2025

Memòria 2025

Realitzat per:

Coòpolis

Formen part de Coòpolis:

Associació Coòpolis, Cooperativa Abarka SCCL, Aiguasol, Almena Feminista, Arran de Terra, BATEC, Calidoscoop, La Ciutat Invisible, COS Cooperació i Salut, La Dinamo Fundació, Equilàtera, Espai ambiental, Holon, IDRA, Illay Legal, Associació MigrESS, Opcions SCCL, La Pera Comunicació, Reflexes, Col·lectiu Ronda, Sostre Cívic, Trama, La Tregua SCCL i XES Barcelona.

Barcelona, abril 2026

Aquesta obra està subjecta a la llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Promou i finança:

Índex

- 1.** Enfortir l'ecosistema de l'ESS a la ciutat per avançar cap a una economia al servei de la vida
Pàgina 4
- 2.** Entrevistes a docents
Pàgina 10
- 3.** Al centre de la ciutat, malgrat tot: economies migrants i poder col·lectiu
Pàgina 18
- 4.** Contra la mercantilització dels nostres cossos: feminismes i cures cooperatives
Pàgina 24
- 5.** Dret a l'habitatge i l'energia: cooperativisme per una Transició Ecosocial justa a Barcelona
Pàgina 28
- 6.** Cooperatives en transició
Pàgina 37
- 7.** Una mirada estratègica per impulsar processos de transformació socioeconòmica a la ciutat
Pàgina 43
- 8.** Mecanismes de reproducció del cooperativisme
Pàgina 51
- 9.** Coòpolis en números
Pàgina 59

1

1. Enfortir l'ecosistema de l'ESS a la ciutat per avançar cap a una economia al servei de la vida

Coordinació Col·legiada

Barcelona es troba en una cruïlla econòmica i social. La pressió immobiliària, la financerització de l'economia urbana, l'emergència climàtica i la precarització estructural plantegen un escenari complex on calen alternatives.

Davant l'auge dels discursos d'extrema dreta i antivida, el teixit històric de l'Economia Social i Solidària (ESS) ha de deixar de ser marginal per esdevenir una proposta central que permeti repensar el nostre model productiu.

En aquest context, el 2025 ha estat un any d'enfortiment estratègic per a Coòpolis. Més que posar l'accent en el creixement quantitatiu, l'objectiu ha estat consolidar l'estructura, generar densitat ecosistèmica i aprofundir en el paper de l'ESS com a infraestructura econòmica de ciutat.

Coòpolis no opera en el buit. Forma part d'un ecosistema ampli — juntament amb la XES, CoopCat, la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya i les diverses federacions sectorials, les cooperatives de finances ètiques, els Ateneus Cooperatius i les comunitats urbanes— que comparteix una mateixa ambició: avançar cap a una economia plural, democràtica i orientada al bé comú. El 2025, Coòpolis ha reforçat, definitivament, aquesta vocació articuladora.

De l'activació a la maduresa ecosistèmica

Els darrers anys han estat marcats per l'impuls i l'expansió de l'ESS a Barcelona. El 2025 ha significat un pas més: assumir que el repte principal de Coòpolis ja no és només l'acompanyament a la creació de noves iniciatives, sinó posar-se al servei de la consolidació d'un ecosistema amb capacitat d'autoreproducció, creixement d'escala i incidència estructural.

Parlar de maduresa ecosistèmica implica assumir diverses dimensions. D'una banda, contribuir a l'enfortiment de les cooperatives existents, contribuint a la seva sostenibilitat econòmica, a la millora de la governança democràtica i a garantir una actualització permanent davant reptes com la sobirania digital, la transició ecosocial o la planificació estratègica. I d'altre, enfortir els vincles d'intercooperació, avançant cap a un teixit interconnectat amb més connexions sectorials i circulació interna de recursos per generar capacitat col·lectiva.

L'ESS no pot funcionar com una constel·lació de projectes aïllats; necessita un mercat social fort, circuits econòmics propis i capacitat de generar ocupació estable. En un context d'inestabilitat sistèmica, consolidar aquestes estructures és, en essència, construir resiliència col·lectiva. El 2025 ha estat l'any de reforçar aquesta base.

Aquest 2025 l'objectiu de Coòpolis ha estat consolidar l'estructura, generar densitat ecosistèmica i aprofundir en el paper de l'ESS com a infraestructura econòmica de ciutat.

Enfortir el mercat social i les cadenes de valor

Un dels grans aprenentatges del 2025 és que la intercooperació ha de transcendir la col·laboració puntual. Cal avançar cap a cadenes de valor senceres dins l'ESS, especialment en sectors estratègics per a la vida quotidiana com l'habitatge, l'alimentació o la cultura.

Construir mercat social implica que l'ecosistema es nodreixi a si mateix, generant intercanvis econòmics que n'alimentin el creixement: un model on les entitats són, simultàniament, consumidores, proveïdores i inversores dins del mateix circuit. Per enfortir aquesta sobirania, és imprescindible reforçar les finances ètiques, els circuits de distribució cooperativa, els serveis compartits i les aliances sectorials. Només així l'ESS guanyarà prou densitat per no dependre exclusivament del mercat convencional ni del finançament públic.

El 2025 ha estat l'any de consolidació d'aquestes bases. Els pròxims passos apunten cap a una integració més profunda que ens permeti guanyar autonomia econòmica, incidència política i influència social.

És imprescindible reforçar les finances ètiques, els circuits de distribució cooperativa, els serveis compartits i les aliances sectorials. Només així l'ESS guanyarà prou densitat.

L'arrelament territorial i l'ampliació de base social del cooperativisme

Barcelona és una ciutat de barris amb realitats socioeconòmiques molt diverses. L'ESS només pot aspirar a ser sistèmica si està arrelada al territori i és capaç d'ampliar la seva base social per donar resposta a aquesta pluralitat. El 2025 ha permès reforçar la territorialització com a eina de democratització econòmica: l'impuls als ecosistemes locals, la generació de xarxes de proximitat i l'accés facilitat a l'emprenedoria cooperativa són estratègies clau per redistribuir el poder econòmic.

En l'àmbit polític, la transversalització d'una mirada feminista i antiracista és fonamental per fer front a les propostes d'extrema dreta que posen les persones migrants, racialitzades i el col·lectiu LGTBIQ+ a la diana. En aquest sentit, Coòpolis ha estat puntera des de la seva creació fa deu anys, consolidant-se com un espai de referència a la ciutat per als col·lectius de persones migrants i per al sector de les treballadores de la llar i les cures.

L'ESS ha de reflectir la diversitat real de Barcelona. Això implica eliminar barreres administratives, jurídiques i culturals; garantir l'accessibilitat als recursos i reconèixer el paper central de les cures en l'economia. En un moment d'auge dels discursos excloents, reforçar una economia arrelada, diversa i cohesionadora és, més que mai, una aposta ferma per la democràcia.

La transversalització d'una mirada feminista i antiracista és fonamental per fer front a les propostes d'extrema dreta que posen les persones migrants, racialitzades i el col·lectiu LGTBIQ+ a la diana.

Sobiranes urbanes i arquitectura público-comunitària

La ciutat afronta reptes estructurals en àmbits com l'energia, l'habitatge i les cures, davant la precarització creixent de les classes populars i mitjanes. La resposta no pot ser únicament mercantil ni exclusivament pública. El 2025 ha consolidat la idea que l'arquitectura públic-comunitària és la via per avançar cap a sobiranes urbanes i espais de cogestió.

L'ESS aporta governança democràtica, arrelament territorial i orientació al bé comú; l'administració pública aporta escala, recursos i capacitat normativa. La combinació d'ambdues dimensions permet construir models sostenibles, reproduïbles i amb impacte estructural. Coòpolis ha contribuït a reforçar aquesta aliança, demostrant que l'ESS no és un actor complementari, sinó un soci estratègic en la definició de polítiques públiques transformadores.

Entomar aquests reptes implica desenvolupar propostes cap a una Transició Ecosocial que constitueix una qüestió de viabilitat vital. Això passa per l'enfortiment d'una xarxa de cures que posi al centre tant usuàries com treballadores, i per la consolidació de projectes cooperatius d'habitatge que siguin referents d'autoorganització per disputar aquest dret humà al mercat. Tot plegat proposa una redistribució de recursos i un canvi cultural cap a una mirada comunitària i col·lectiva d'organitzar no només l'economia, sinó tots els àmbits de la vida.

El Bloc4BCN: una infraestructura estratègica per a l'ESS metropolitana

El 2025 confirma que Coòpolis ja forma part de l'arquitectura estratègica de l'ESS a Barcelona. No és només un dispositiu tècnic d'acompanyament, sinó una infraestructura de ciutat que contribueix activament a construir mercat social, generar densitat ecosistèmica i avançar cap a les sobiranes urbanes.

En un moment de canvis accelerats, Barcelona necessita institucions econòmiques democràtiques amb capacitat d'articulació i escala. L'ESS no és una economia complementària ni perifèrica; és una proposta sistèmica per posar la vida al centre. Amb el Bloc4BCN com a plataforma compartida i amb una mirada clara cap a la consolidació i la integració, Coòpolis es projecta com un actor central en la construcció d'una economia plural, arrelada a la ciutat i als barris i al servei de la comunitat.

El desplegament i la consolidació del Bloc4BCN ha estat un dels elements clau d'aquest procés que s'inscriu en l'horitzó de l'Estratègia ESS Barcelona 2030, que planteja consolidar l'ESS i el cooperativisme com un pilar estructural del model econòmic de la ciutat.

Representa una aposta estratègica per dotar Barcelona d'un pol estable d'innovació socioeconòmica al servei de l'ESS. No es tracta només d'un espai físic; és una infraestructura urbana dissenyada per generar comunitat econòmica, economies d'escala i articulació sectorial.

Amb el Bloc4BCN com a plataforma compartida i amb una mirada clara cap a la consolidació i la integració, Coòpolis es projecta com un actor central en la construcció d'una economia plural, arrelada a la ciutat i als barris i al servei de la comunitat.

En aquest marc, Coòpolis assumeix un rol vertebrador, actuant com a pont en tres eixos clau:

- Entre l'emprenedoria cooperativa emergent i les organitzacions consolidades.
- Entre els processos d'incubació i la inter-cooperació activa.
- Entre l'acompanyament tècnic i la incidència en l'agenda pública.

La concentració d'iniciatives diverses al Bloc4BCN permet superar la dispersió i avançar cap a una integració ecosistèmica amb el repte d'esponjar-se cap a tota la ciutat. Disposar d'una infraestructura d'aquesta dimensió i capacitats, en una ciutat on el sòl i els recursos són escassos, és també una afirmació política.

Així, el repte compartit amb el Bloc4BCN és consolidar un pol cooperatiu metropolità que no només doni suport als projectes, sinó que enforteixi el mercat social, generi innovació social i esdevingui un referent de gestió públic-cooperativa i comunitària.

Disposar d'una infraestructura d'aquesta dimensió i capacitats, en una ciutat on el sòl i els recursos són escassos, és també una afirmació política.

Mirant cap endavant: escalar densitat i consolidar arquitectura

Mirant cap al bienni 2026–2027, l'horitzó no és el creixement desordenat, sinó la consolidació d'un model escalable i coherent amb els valors de l'ESS transformadora. El repte principal és convertir la densitat que hem generat en un impacte estructural per a la ciutat.

Això implica aprofundir en la conquesta de sobirania econòmica a partir de l'enfortiment de les cadenes de valor internes i penetrar en sectors on l'ESS encara ha de guanyar presència, com la logística urbana, la mobilitat o el comerç de proximitat, per connectar directament amb les necessitats diàries de la ciutadania.

En el marc del Bloc4BCN, Coòpolis pot jugar un paper determinant en aquest salt qualitatiu. La consolidació d'un pol cooperatiu metropolità amb capacitat d'innovació, formació i intercooperació pot esdevenir un motor de transformació econòmica de llarg recorregut per a la ciutat i seguir contribuint i reforçant a la consecució dels objectius de l'Estratègia ESSBCN 2030.

Alhora, els pròxims anys seran clau per consolidar el model públic-comunitari en sectors estratègics com l'habitatge i les cures, reforçant el reconeixement institucional de l'ESS com a actor estructural. Si Barcelona vol garantir drets socials en un context global incert, necessitarà estructures econòmiques arrelades i democràtiques capaces de sostenir-los.

Finalment, el futur immediat exigirà continuar reforçant l'autonomia financera i la coherència interna dels projectes cooperatius. Diversificar les fonts de finançament, preservar la governança democràtica i accelerar la mateixa Transició Ecosocial, feminista i antiracista; seran elements centrals per mantenir la legitimitat i guanyar en la capacitat d'incidència.

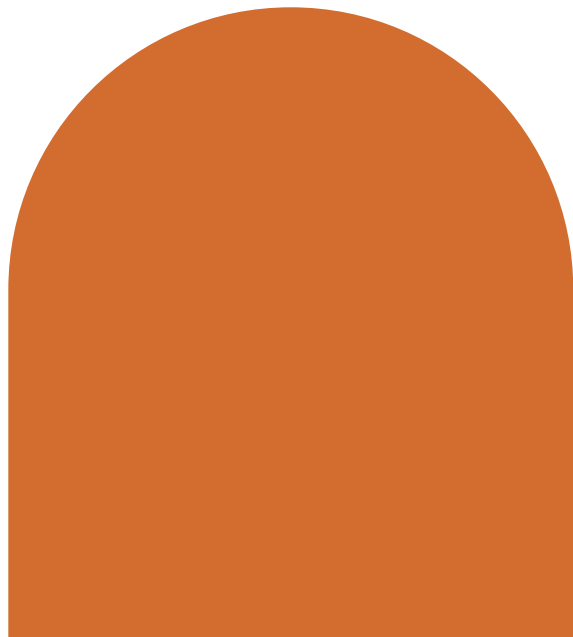

coòpolis

TRANSICIÓ ECOSOCIAL

RACISME

coòpolis

2

2. Entrevistes a docents

Àrea d'Educació

La Blanca i el Jon són dos docents d'instituts públics de formació professional de la ciutat de Barcelona. Com altres companyes seves, en un moment o altre han demanat tallers que l'equip d'educació de Coòpolis du a terme a centres educatius pel foment i divulgació dels valors i principis cooperatius i de l'Economia Social i Solidària, així com per apropar a les joves estudiants d'FP informacions i primeres passes de l'organització i la forma jurídica de les cooperatives.

A més, ambdós van assistir entre 2023 i 2025 a diferents cicles de formacions per a docents organitzats i impartits per l'equip d'educació de Coòpolis. A aquestes formacions es faciliten als docents una sèrie de continguts, materials i eines pedagògiques per apropar a l'aula el cooperativisme i l'Economia Social i Solidària. Aquestes formacions són de caràcter introductor, com ara el cicle "Formació per a docents: Introducció a l'ESS

i al cooperativisme", o més especialitzades, com és la "Formació per a docents: el Cooperativisme com a forma de vida". A aquesta última, les docents coneixen projectes reals, així com diferents classes de cooperatives i també experiències de bones pràctiques de cooperatives pel que fa a la governança, la sostenibilitat i la digitalització (les dues últimes actualment són matèries del currículum de la FP).

Blanca

La Blanca Aguinaliu Gazo és docent a l'Institut de Gastronomia de Barcelona, a l'especialitat de Formació i Orientació Laboral. És especialista en formació, orientació i iniciativa emprenedora i sociòloga de formació.

Abans de la formació, tenies algun vincle o experiència amb l'Economia Social i Solidària i amb el cooperativisme?

Sempre m'ha interessat conèixer i entendre la societat en què vivim, tant des d'un punt de vista acadèmic —soc sociòloga de formació, i per passió— com des de l'experiència vital i professional. Tot i que el meu vincle inicial amb l'Economia Social i Solidària no provenia d'una trajectòria laboral directa dins del sector, sí que hi havia una mirada prèvia crítica cap als models dominants d'organització econòmica i del treball.

Durant molts anys vaig treballar a l'empresa privada, en entorns molt competitiu i amb una alta exigència, en alguns casos amb dinàmiques poc respectuoses amb les persones treballadores. Aquesta experiència va reforçar el meu interès per explorar altres models possibles. Quan inicio la meua etapa com a docent, començo a apropar-me de manera més conscient a l'ESS i al cooperativisme, no només com a marc teòric, sinó com a alternatives reals que calia visibilitzar a l'aula.

Fins a quin punt està connectat el cooperativisme amb la formació professional?

La formació professional no és només una via d'inserció laboral, sinó un espai de formació integral de futures professionals i ciutadanes;

els docents tenim una forta responsabilitat en formar els i les joves no només a nivell pràctic i tècnic, sinó també a nivell intel·lectual i en valors cívics, ètics i humanístics.

A la meua especialitat, Formació i Orientació Laboral, treballem també l'emprenedoria social i col·lectiva, el bé comú i la sostenibilitat com a eixos vertebradors dels projectes innovadors i emprenedors. Això permet a l'alumnat conèixer el cooperativisme com una opció real dins del seu itinerari acadèmic i laboral, vinculant-lo amb el currículum, amb el teixit econòmic del territori i amb possibles projectes de futur.

Creus que és necessari apropar o treballar els valors, principis i pràctiques de l'ESS i el cooperativisme amb l'alumnat i les joves? Per què?

Crec que és necessari perquè no tot l'alumnat té les mateixes oportunitats d'accés a una educació en valors cooperatius ni al coneixement de models econòmics alternatius. Des de l'escola pública tenim la responsabilitat d'oferir una mirada àmplia sobre la societat, l'economia i els models de governança existents, el pro-comú.

Des de la pràctica docent, treballar l'ESS i el cooperativisme permet desenvolupar pensament crític i donar eines perquè l'alumnat pugui prendre decisions informades en el futur. No es tracta de marcar un camí únic, sinó de garantir que coneguin alternatives al model capitalista hegemònic. Informació és poder i educar també vol dir ampliar horitzons.

Quines coses de l'ESS i el cooperativisme creus que atreuen les joves i quines coses les poden allunyar?

Entre els aspectes que solen atreure l'alumnat, destacaria la possibilitat de participar en projectes col·lectius, amb un impacte social positiu. També els models de governança més horitzontals i democràtics, que connecten amb la necessitat de sentir-se escoltades.

Pel que fa als elements que els poden generar recel, destacaria el desconeixement sobre el funcionament real de les cooperatives, la percepció que són models menys competitius o menys rendibles i la influència d'un relat molt individualista sobre l'èxit present a les xarxes socials.

El cooperativisme ofereix respostes a reptes estructurals que formen part del dia a dia de les joves: la precarietat laboral, les dificultats d'accés a l'habitatge, el consum responsable o la necessitat de construir projectes vitals amb sentit.

Com t'han ajudat les formacions de docents a plantejar projectes més democràtics i transformadors a l'aula?

Les formacions m'han ajudat a reforçar una mirada pedagògica centrada en la participació, la democràcia i la governança compartida. M'han permès traslladar aquests principis a l'aula, de la mà de múltiples recursos que jo particularment desconeixia i que m'han proporcionat una visió molt més àmplia, més poderosa.

A nivell pràctic, això s'ha traduït en metodologies més cooperatives, en processos de presa de decisions compartits. Compartir hores de formació amb altres docents, amb perspectives i experiències diferents de la meua ha estat molt enriquidor, donat que totes compartíem un interès comú, una necessitat de saber més, de formar-nos, de veure com podem fer partícips a l'alumnat d'aquest interès comú en millorar com a societat, com a persones que som part d'un ecosistema ric, divers i complex. És fantàstic tenir l'oportunitat de conèixer persones tan interessants gràcies a aquestes formacions!

Com creus que el cooperativisme contribueix a abordar reptes reals?

El cooperativisme ofereix respostes a reptes estructurals que formen part del dia a dia de les joves: la precarietat laboral, les dificultats d'accés a l'habitatge, el consum responsable o la necessitat de construir projectes vitals amb sentit. Des de l'aula, aquests reptes apareixen sovint quan treballem projectes d'emprenedoria social i col·lectiva o quan parlem de les seves preocupacions, dels seus interessos, de les seves expectatives de vida.

Des d'una perspectiva més àmplia, el cooperativisme proposa una altra manera d'entendre l'ecosistema econòmic i social, basada en la cooperació, la corresponsabilitat i el bé comú. Mostrar aquests models a l'alumnat és clau perquè puguin imaginar i construir futurs que situïn les persones al centre de les organitzacions i dels models productius.

El cooperativisme proposa una altra manera d'entendre l'ecosistema econòmic i social, basada en la cooperació, la corresponsabilitat i el bé comú. Mostrar aquests models a l'alumnat és clau perquè puguin imaginar i construir futurs que situïn les persones al centre de les organitzacions i dels models productius.

Jon

El Jon Herráiz actualment forma part de l'equip docent de l'Institut Escola de Mitjans Audiovisuals, conegut com a EMAV, com a docent i tutor a cicles formatius. És especialista en innovació i en aprenentatge basat en projectes. Professionalment, és enginyer de so per a audiovisuals i productor d'audiovisuals i espectacles.

Abans de la formació, tenies algun vincle o experiència amb l'Economia Social i Solidària i amb el cooperativisme?

Sempre he estat vinculat amb moviments associatius i en arribar a Catalunya vaig poder conèixer de primera mà la feina que es fa al sector de l'audiovisual i els espectacles des del cooperativisme i a l'ESS.

Fins a quin punt està connectat el cooperativisme amb la formació professional?

Suposo que dependrà del tipus d'estudis, però segons el meu punt de vista estan totalment interconnectats. Una de les capacitats clau que treballem cada dia és la de cooperar per tirar un projecte conjunt endavant, des del respecte i aportant el seu granet de sorra totes les persones implicades a un projecte acadèmic.

Cada vegada intentem que aquests projectes estiguin més connectats amb el món, no sols des de la perspectiva professional, i parlar del cooperativisme i de l'Economia Social i Solidària a classe fa que tot encaixi d'una manera molt natural; petits projectes que poden ser viables i sostenibles i que parlen des de l'emprenedoria des de llocs desconeguts per ells i elles.

Creus que és necessari apropar o treballar els valors, principis i pràctiques de l'ESS i el cooperativisme amb l'alumnat i les joves? Per què?

Les persones que treballem com a docents tenim la gran sort de continuar creixent professionalment envoltats d'estudiants, joves amb ganes de menjar-se el món i que hem d'orientar acadèmicament i professional. Dins d'aquest treball d'acompanyament intentem formar persones íntegres, conscients del món on viuen i conseqüents amb les seves necessitats. Aquí l'ESS i el cooperativisme es converteixen en models positius on emmirallar-se, donant-nos eines per construir projectes més necessaris i justos.

Quines coses de l'ESS i el cooperativisme creus que atreuen les joves i quines coses les poden allunyar?

Penso que la possibilitat de fer realitat per un mateix els projectes que tenim a la nostra imaginació és el que més atreu les joves actualment. Al nostre sector el món laboral és extremadament competitiu i poc amigable i el fet de poder emprendre i competir acompanyats per la resta de sòcies és sense dubte el més interessant.

El que més les allunya és tot el que té a veure amb la burocràcia que comporta muntar una cooperativa i l'esforç per fer-la sostenible i justa.

Com t'han ajudat les formacions de docents a plantejar projectes més democràtics i transformadors a l'aula?

Sempre va bé conèixer de primera mà persones que tenen tanta experiència i que estan acostumades a treballar com a formadors amb joves. La forma d'enfocar les sessions i dinàmiques ja són molt interessants i les pots traslladar directament a l'aula per treballar amb el teu grup d'alumnes. A l'última formació sobre cooperativisme per a docents de Formació Professional es van plantejar visites a cooperatives que ens van donar l'oportunitat de conèixer de primera mà les seves experiències i va ser molt interessant i enriquidor.

Com creus que el cooperativisme contribueix a abordar reptes reals?

Sens dubte com una eina de transformació econòmica i social fent de contrapunt de les dinàmiques capitalistes que tenim tan integrades a la nostra societat i, amb una mica de sort, creixent per guanyar en visibilitat i presència al nostre dia a dia.

Una de les capacitats clau que treballem cada dia és la de cooperar per tirar un projecte conjunt endavant, des del respecte i aportant el seu granet de sorra totes les persones implicades a un projecte acadèmic.

A large, bold, white number '3' is centered on a red background. The number is partially overlaid by a large yellow circle on the right side and a dark red circle at the bottom. The background is a solid red color, and the number '3' is the central focus.

3

3. Al centre de la ciutat, malgrat tot: economies migrants i poder col·lectiu

Cercle de Migracions i ESS Antiracista

Plaça Catalunya s'omple de parades, converses i música. Projectes de gastronomia, cultura, cures, comerç i serveis comparteixen espai en un dels punts més transitats i simbòlics de la ciutat. Són més de 100 projectes socioeconòmics impulsats per persones migrades i racialitzades que participen en la sisena edició de la trobada d'Economia Social i Solidària Migrant i Diversa.

No es tracta només d'una jornada festiva: és la materialització d'un múscul econòmic i comunitari real que any rere any creix en capacitat d'organització, convocatòria i incidència.

Aquesta imatge, tant visible com simbòlica, no s'ha de veure com un acte aïllat, sinó com el reflex d'un treball sostingut des del Cercle de Migracions de Coòpolis. La trobada anual actua com a espai de síntesi i com a pretext per explicar un conjunt molt més ampli d'activitats, acompanyaments i processos col·lectius orientats a enfortir l'economia migrant dins l'Economia Social i Solidària de Barcelona.

Durant el 2025, el Cercle de Migracions ha desenvolupat un treball continuat d'acompanyament a projectes socioeconòmics impulsats per persones migrants i racialitzades, ha facilitat espais de trobada sectorials i ha promogut aliances amb altres actors de l'ESS.

En aquest marc, la relació amb la Xarxa d'Economia Solidària (XES) i altres agents ha estat clau per reforçar dinàmiques d'interoperació, ampliar xarxes de suport mutu i situar l'economia migrant com a part activa del conjunt de l'ESS catalana.

Aquest treball quotidià, sovint invisible, pren forma pública en la trobada anual, que permet connectar projectes que habitualment operen de manera dispersa i sense espais estables d'articulació.

La presència de projectes diversos, però amb problemàtiques compartides, evidencia tant el potencial transformador de l'economia migrant com les seves limitacions estructurals, especialment pel que fa a l'accés a recursos, finançament i reconeixement institucional. L'impacte de la trobada no es limita al dia de celebració.

Abans, permet identificar projectes, generar confiança i detectar necessitats comunes; després, dona lloc a continuïtats concretes. Un exemple d'això és la creació d'un grup de suport mutu entre projectes de gastronomia, sorgit arran dels contactes establerts durant l'esdeveniment, que s'ha consolidat com un espai actiu d'intercanvi d'informació, experiències i oportunitats.

A més, la trobada esdevé una eina clau de diagnosi. A través d'enquestes i converses mantingudes amb els projectes participants, el Cercle de Migracions recull informació de primera mà sobre necessitats recurrents, especialment en matèria de regularització administrativa, assessorament legal i sostenibilitat dels projectes. Aquest retorn és fonamental, ja que alimenta directament la definició de l'oferta formativa i d'acompanyament del Cercle al llarg de l'any.

En aquest sentit, la presència d'un punt d'informació de Coòpolis durant la jornada és un element central. Aquest espai permet informar sobre els serveis de l'ateneu, facilitar materials vinculats als processos de regularització i generar espais de conversa i debat amb els projectes participants.

Alhora, es promou el Punt d'Atenció del Cercle de Migracions, un servei estable d'assessorament adreçat tant a persones com a cooperatives en matèria de regularització, que es consolida com una eina clau d'acompanyament més enllà de l'esdeveniment puntual.

A través d'enquestes i converses mantingudes amb els projectes participants, el Cercle de Migracions recull informació de primera mà sobre necessitats recurrents, especialment en matèria de regularització administrativa, assessorament legal i sostenibilitat dels projectes.

La trobada compta també amb el suport del Departament d'Economia Social de la Generalitat de Catalunya, fet que reforça el seu reconeixement institucional i permet obrir espais de diàleg entre l'administració i els projectes migrants. Tanmateix, aquesta presència institucional conviu amb una tensió estructural que el 2025 s'ha posat de manifest amb especial claredat: el desajust entre el reconeixement simbòlic de l'economia migrant i el suport material i sostingut necessari per garantir la consolidació real dels projectes.

La trobada compta també amb el suport del Departament d'Economia Social de la Generalitat de Catalunya, fet que reforça el seu reconeixement institucional i permet obrir espais de diàleg entre l'administració i els projectes migrants.

Aquesta tensió es va fer especialment visible durant la celebració de la trobada, ja que va coincidir amb una manifestació de suport a Palestina al centre de la ciutat. En aquest context, els Mossos d'Esquadra van acordonar l'espai de la plaça, bloquejant accessos i generant una situació de retenció que va afectar directament paradistes i assistents.

Dues persones de l'organització van ser agredides, un menor de 16 anys va ser reduït i detingut de manera desproporcionada i diverses persones van patir ferides físiques. Tot això en un esdeveniment que comptava amb tots els permisos municipals en regla i que es desenvolupava en un ambient pacífic i cooperatiu.

Aquesta intervenció policial va generar inquietud i va evidenciar la fragilitat de la seguretat d'aquest tipus d'iniciatives comunitàries, fins i tot quan compten amb autorització i suport institucional. Aquest fet posa sobre la taula la necessitat que les administracions no només reconeixin aquestes iniciatives, sinó que garanteixin activament el dret a l'espai públic i la seguretat de les economies migrants.

Aquest episodi s'inscriu en un context més ampli marcat per l'auge de l'extrema dreta, l'increment dels discursos d'odi i un clima global de tensió que travessa fronteres.

La coincidència amb mobilitzacions de suport a Palestina recorda que aquestes dinàmiques no són fenòmens locals aïllats, sinó part d'un escenari internacional que impacta directament en les comunitats migrades i racialitzades de la ciutat.

El 2025 ha estat també un any clau per reforçar la dimensió sectorial i política del treball del Cercle de Migracions. Més enllà de la trobada anual, s'han consolidat vincles entre projectes migrants, entitats de l'ESS i agents institucionals, generant dinàmiques de col·laboració que apunten cap a una capacitat més gran d'incidència col·lectiva. Aquest procés respon a una necessitat clara: construir un ecosistema econòmic migrant amb més capacitat d'articulació, sostenibilitat i interlocució.

Així, la trobada anual no es pot entendre com un fi en si mateix, sinó com una eina estratègica dins d'un procés més ampli impulsat des del Cercle de Migracions de Coòpolis.

Un procés que combina acompanyament, formació, articulació sectorial i producció de discurs crític, contribuint a repensar què vol dir impulsar una economia social i solidària més justa, diversa i arrelada a la realitat social de Barcelona.

El 2025 ha estat també un any clau per reforçar la dimensió sectorial i política del treball del Cercle de Migracions. Més enllà de la trobada anual, s'han consolidat vincles entre projectes migrants, entitats de l'ESS i agents institucionals, generant dinàmiques de col·laboració que apunten cap a una capacitat més gran d'incidència col·lectiva.

A large, bold, cream-colored number '4' is centered on a dark blue background. The number is partially overlaid by two large, overlapping circular shapes: an orange one on top and a teal one on the bottom. The overall composition is modern and graphic.

4

Contra la mercantilització dels nostres cossos: feminismes i cures cooperatives

Cercle d'Economies Feministes

El dret a cuidar i a ser cuidat: a costa de qui?

En un context en què els nostres cossos —la seva força de treball, el seu temps, la seva energia emocional i reproductiva— són cada cop més sotmesos a les lògiques del mercat, la vida mateixa esdevé objecte d'extracció de valor. Davant d'aquesta ofensiva, els feminismes —i especialment els feminismes cooperatius— proposem una esmena a la totalitat: posar la sostenibilitat de la vida al centre i disputar el sentit, l'organització i la gestió de tot allò que la fa possible.

Quan afirmem que “les cures sostenen la vida”, no fem una consigna simbòlica, sinó una anàlisi materialista del sistema econòmic. El règim actual de cures està profundament feminitzat i racialitzat; s'assenta sobre mandats de gènere, classe i origen, i es veu reforçat per marcs legals com la llei d'estrangeria que condemnen milers de dones —majoritàriament migrants— a la precarietat i a la informalitat de la feina. El sosteniment quotidià de la vida es construeix, massa sovint, a costa de la salut, el temps i els drets d'altres dones o del voluntariat.

La crisi global de les cures no és conjuntural: és estructural. És la conseqüència d'un model econòmic que externalitza els costos de la reproducció social i que resol les tensions mitjançant la privatització i la mercantilització. Davant d'això, el cooperativisme feminista no es limita a gestionar millor els serveis existents, sinó que qüestiona el règim de cures en la seva arrel.

Apostem per un model públic-comunitari-cooperatiu, feminista i antiracista, que garanteixi drets, dignifiqui el treball i distribueixi la responsabilitat de cuidar.

Tenim una mirada àmplia en tot l'abordament del sector de les cures: tant per a les professionals que han de poder formar, formar-se, mantenir i consolidar unes estructures de treball sòlides, així com per als drets de les treballadores de la llar en règim temporal en què les cures i la neteja de la llar és un sosteniment econòmic per a un trànsit a una regularització i una ciutadania i una vida digna, així com en les relacions de cura voluntàries, familiars i comunitàries, que cal recolzar, reconèixer i generar estructures per al descans i les càrregues econòmiques que això comporten. En aquesta línia, aquest 2025 hem assistit a la jornada de "Cura i habitatge cooperatiu en cessió d'ús: reptes i horitzons de futur", que es va celebrar a Cotxeres de Sants.

L'habitatge com a infraestructura comunitària de cures

Aquesta mirada en el sector de les cures professionals s'estén a totes les activitats que estructuraven la vida col·lectiva. L'habitatge, per exemple, no pot continuar essent un bé especulatiu; és una infraestructura bàsica de sosteniment de la vida. El cooperativisme d'habitatge en cessió d'ús obre una escletxa concreta contra la privatització: desmercantilitza l'accés a la llar i crea comunitat al voltant de la corresponsabilitat.

Entenem els projectes d'habitatge cooperatiu com a dispositius comunitaris que poden integrar la cura des del disseny mateix: des de la criança compartida fins a l'acompanyament en la vellesa, passant per l'accessibilitat econòmica i física dels espais. Es tracta de transformar les relacions: de passar de la solució individualitzada i mercantilitzada a l'autoorganització social i econòmica.

En aquest horitzó, és clau teixir aliances entre projectes comunitaris i iniciatives professionals de cures, així com incidir políticament perquè les administracions reconeguin el cooperativisme d'habitatge com a actor central en la provisió comunitària de cures. Cada pas en aquesta direcció és una barrera contra la privatització de l'habitatge i contra la conversió de les necessitats vitals en nínxols de negoci.

El diàleg entre el sector de les cures i l'habitatge cooperatiu es percep com un puntal d'incisió i un repte pendent. "Les inquilines de les cooperatives d'habitatge necessitem cures i atenció a la salut professionals en algun moment de la vida, així com serveis de neteja de la llar professionals", deia una assistent de la Jornada de Cures i Habitatge Cooperatiu del maig de 2025 a Cotxeres de Sants. El disseny de la provisió de cures de l'habitatge cooperatiu ha de passar per una corresponsabilització de la comunitat, una convergència en el disseny d'espais específics, i una contractació responsable i professional des de les entitats de l'Economia Social i Solidària.

Corresponsabilitat o reproducció de desigualtats

Tanmateix, no hi ha transformació estructural sense transformació interna. Un dels símptomes més clars de les contradiccions del nostre camp és la feminització persistent dels espais formatius i de reflexió feminista dins el cooperativisme feminista. Quan la responsabilitat d'impulsar l'equitat recau, una vegada més, sobre dones i dissidències, es reproduïx la divisió sexual del treball en el si mateix de projectes que aspiren a superar-la.

Interpel·lar els homes cooperativistes no és un gest simbòlic, sinó una necessitat política. La transformació feminista requereix que els homes assumeixin un paper actiu en la revisió dels seus privilegis, en la redistribució del poder i en la corresponsabilitat efectiva de les tasques —també les invisibles— que sostenen la reproducció social de les organitzacions.

Aquesta aposta implica revisar pràctiques quotidianes, models de lideratge i cultures organitzatives. Implica posar el focus en l'ús del poder, en les dinàmiques relacionals, en la gestió democràtica i en la capacitat de construir espais segurs i inclusivius. Implica, també, alliberar les companyes de la sobrecàrrega que suposa liderar en solitari les polítiques d'igualtat i equitat.

En aquest sentit, el cercle d'Economies Feministes de Coòpolis hem arrancat una campanya específica per a la incorporació dels homes en les formacions, polítiques i la corresponsabilitat de la sostenibilitat de la feina i la vida cooperativa, així com la promoció de polítiques d'equitat i de contractació per a la superació de desigualtats estructurals.

Entenem els projectes d'habitatge cooperatiu com a dispositius comunitaris que poden integrar la cura des del disseny mateix i des de la provisió de serveis professionals de cura dins de l'ESS.

Organitzacions que cuiden: més enllà del discurs

La crítica a la mercantilització dels cossos no pot quedar-se en l'àmbit sectorial; ha d'impregnar totes les dimensions i indústries de l'activitat cooperativa. Això vol dir repensar el finançament, la comunicació, la governança i els protocols interns des d'una perspectiva feminista. Enfortir econòmicament les entitats feministes no és només una qüestió tècnica, sinó una aposta per la seva autonomia política.

Abordar l'assetjament masclista o revisar les dinàmiques de lideratge no és una acció puntual, sinó un procés sostingut de transformació cultural. El sosteniment de les mirades restauratives en l'abordatge de conflictes, així com l'emparament legal als contextos laborals ha estat un debat latent i constant en com es formulen protocols, o com s'aplica la normativa estatal des del dret laboral.

Quan parlem de benestar i gestió democràtica, parlem de crear organitzacions que no reproduïxin la lògica extractiva del mercat en el seu interior. Parlem de posar límits a l'autoexplotació militant, de reconèixer els ritmes vitals, de construir estructures que sostinguin les persones que les fan possibles. Parlem, en definitiva, de coherència entre mitjans i fins.

Un horitzó compartit: desmercantilitzar la vida

En conjunt, aquesta aposta articula cures, habitatge, treball, organització interna i acció col·lectiva com a parts d'un mateix horitzó: construir estructures cooperatives que sostinguin la vida amb justícia, dignitat i equitat, enfront d'un sistema que converteix les nostres necessitats i desitjos en mercaderia.

El repte és fer créixer i escalar aquestes pràctiques perquè deixin de ser experiències aïllades i esdevinguin referents capaços d'incidir en les polítiques públiques i en la manera com entenem, de forma col·lectiva, què vol dir cuidar-nos i viure en comú més enllà del mercat.

Quan parlem de benestar i gestió democràtica, parlem de crear organitzacions que no reproduïxin la lògica extractiva del mercat en el seu interior. Parlem de posar límits a l'autoexplotació militant, de reconèixer els ritmes vitals, de construir estructures que sostinguin les persones que les fan possibles.

55

5. Dret a l'habitatge i l'energia: cooperativisme per una Transició Ecosocial justa a Barcelona

Cercle de Transició Ecosocial - Energia i Habitatge

Les Comunitats Energètiques, un motor impulsor per a la Transició Energètica a la ciutat

La Xarxa de Comunitats Energètiques de Barcelona és un espai de trobada i articulació de les Comunitats Energètiques (CEs) de la ciutat i dels seus grups motors, que permet interconnectar els diferents processos vinculats a la seva creació i desenvolupament. És una iniciativa impulsada i consolidada per Coòpolis, conjuntament amb la FAVB.

La Xarxa, que va començar a operar el 2023 com un espai informal de trobada entre diferents entitats amb ganes i voluntat de tirar endavant una Transició Energètica justa i democràtica, està conformada avui en dia per 10 grups motors. Cada grup motor (o Comunitat Energètica) es troba en un punt diferent de desenvolupament del mateix projecte, però des d'aquest espai s'avança des de l'aprenentatge i suport mutu, amb l'acompanyament tècnic i transversal de Coòpolis.

Un espai de creació i consolidació de projectes, però també d'enxarxament i incidència política, per avançar en una Transició Energètica justa a la ciutat, des de l'acció públic-cooperativa. Acompanyaments, formacions, visites i sessions monogràfiques específiques han sorgit de les necessitats manifestades en aquest espai.

Amb el suport de Coòpolis, les Comunitats Energètiques de la ciutat de Barcelona han consolidat una relació cada cop més fluida i fructífera amb administracions públiques a la ciutat, com serien l'Agència de l'Energia de Barcelona, l'Oficina de Barcelona + Sostenible, els PAE (Punts d'Assessorament Energètic) o altres moviments de base com l'Aliança contra la Pobresa Energètica (APE).

Un calendari de reunions periòdiques han permès a Coòpolis instal·lar les CEs com un interlocutor d'Economia Social i Solidària hàbil i reconegut. Així doncs, ja no ens trobem en un escenari on cada CE ha d'anar a parlar amb el seu districte individualment; sinó que es genera un espai on la interlocució és conjunta i on la ciutat es pensa de manera integral, com un tot, amb particularitats a cada barri.

Un espai on les CEs venen a representar aquelles persones que viuen als barris, que volen decidir sobre quina energia tenen, i com la reparteixen; un espai integrador on les diferents mirades càpiguen.

Una de les anàlisis que Coòpolis ha dut a terme, junt amb CicRA i BATEC, és l'estudi La diversitat a les comunitats energètiques a Barcelona: diagnosi i reptes (2025) que incorpora una perspectiva interseccional i que s'ha pogut difondre a xarxes i a diferents espais de trobada dels sectors.

Si bé des de Coòpolis es reconeixen una voluntat i trajectòria estable de les CEs durant els últims anys, sobretot en el seu rol d'incidència i cooperació per a fer una Transició Energètica més justa, no ha passat desapercibuda la necessitat de continuar avançant de la mà de la legislació i la regulació urbana com a un camí amb mirada integradora. I és davant aquest repte on entren en joc les comunitats de recursos (CRs).

Ja no ens trobem en un escenari on cada comunitat energètica ha d'anar a parlar amb el seu districte individualment; sinó que es genera un espai on la interlocució és conjunta i on la ciutat es pensa de manera integral, com un tot, amb particularitats a cada barri.

De les Comunitats Energètiques cap a les Comunitats de Recursos, una mirada transversal per una transformació integradora

Tot i aquest camí ja recorregut, les CEs no s'aturen. Amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona, es va crear el projecte anomenat Comunitat de Recursos. Aquesta iniciativa ha permès entendre l'oportunitat clau per la Transició Energètica i Ecosocial que representen les Comunitats Energètiques locals com a models basats en la sobirania energètica, la democràcia participativa i l'enfortiment comunitari. Una nova eina amb potencial transformador de l'actual model energètic, fonament d'un nou model econòmic i social.

L'exposició Comunitats de Recursos és el resultat principal del projecte que visibilitza projectes i iniciatives de la ciutat que ja gestionen necessitats bàsiques de la ciutadania, i que poden ser focus o node per anar consolidant comunitats de recursos a la ciutat.

L'exposició ha anat itinerant per diversos punts de la ciutat com la Nau Bòstik, Bloc4BCN, la FESC o l'Espai Cooperatiu del Guinardó entre d'altres, amb l'impuls de Coòpolis.

No només com una exposició col·laborativa sinó que a més ha inclòs activitats dinamitzades on les persones que s'hi apropen poden conèixer com portar la sobirania energètica més enllà de les fonts i gestió de la nostra energia; sinó cap a un model transformador amb mirada comunitària.

El projecte Comunitat de Recursos ha permès entendre l'oportunitat clau per la Transició Energètica i Ecosocial que representen les Comunitats Energètiques locals com a models basats en la sobirania energètica, la democràcia participativa i l'enfortiment comunitari.

SETMANA DE L'ENERGIA COOPERATIVA

2, 3 i 4 DE JUNY DEL 2025
Bloc4BCN

En aquest context, la Setmana de l'Energia Cooperativa del 2025 es va centrar a enxarxar comunitats energètiques, fer el salt cap al sector industrial i donar a conèixer les comunitats de recursos, així com els diferents actors que hi poden jugar un paper. Un any més, un espai referent per la Transició Energètica a la ciutat, un espai de trobada i construcció col·lectiva entre entitats de l'ESS i l'administració pública.

És amb aquest ànim de fer impacte més enllà de les CEs, que el Cercle de Transició Eco-social Energia i Habitatge ha implementat xerrades sobre les comunitats energètiques escolars, sobre mesures clau per millorar l'ús de l'energia a la teva llar o cicles de formació sobre l'ESS des d'una perspectiva energètica.

Un any més, som un espai referent per la Transició Energètica a la ciutat, un espai de trobada i construcció col·lectiva entre entitats de l'ESS i l'administració pública.

De l'autoconsum compartit a un habitatge cooperatiu com a model integral

Des de la perspectiva d'instalar l'autoconsum compartit com a model de gestió comunitària i autogestionada, s'han dut a terme diverses visites a diferents instal·lacions de la ciutat. Algunes, compten ja amb un model d'habitatge cooperatiu. Així doncs, s'uneixen en una mateixa contrada dos conceptes que van lligats: l'habitatge cooperatiu i l'energia cooperativa. Aquests projectes han afrontat, no només el repte energètic, sinó la crisi de l'habitatge present en el nostre territori; tant a la ciutat de Barcelona com a altres indrets de Catalunya. Aquestes comunitats creen, doncs, una realitat vinculada a l'Economia Social i Solidària entesa com un paradigma.

Aquest vincle entre energia i habitatge esdevé especialment rellevant quan s'explica des de l'experiència viscuda. En aquest sentit, les visites a projectes d'habitatge cooperatiu han estat una eina clau per mostrar com l'autoconsum compartit no és només una solució tècnica, sinó una palanca de transformació social. Conèixer de primera mà com s'organitza la vida comunitària, la presa de decisions col·lectiva i la gestió dels recursos permet entendre l'energia com un bé comú, integrat en un projecte vital i col·lectiu més ampli, on l'autogestió i la corresponsabilitat esdevenen elements centrals.

Projectes com La Borda, La Chalmeta o La Morada a Barcelona han servit de referent per explicar aquest model integral, en què l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús i l'energia es reforcen mútuament. Durant les visites, s'ha posat l'accent en el procés col·lectiu que hi ha darrere de cada projecte: des de la definició del model i del projecte arquitectònic fins a l'organització interna de la comunitat, incorporant criteris de sostenibilitat ambiental, comunitats energètiques, eficiència i reducció de l'impacte ecològic. Tot plegat evidencia que es tracta d'un model pensat per garantir drets, estabilitat residencial i arrelament al territori.

A través d'aquestes experiències, es fa visible l'impacte real que tenen aquests projectes en la vida quotidiana de les persones i en el seu entorn. L'autoconsum compartit esdevé una eina d'empoderament col·lectiu que fomenta el coneixement compartit sobre l'ús de l'energia, la presa de decisions informada i la reducció de la dependència de grans operadors. Alhora, contribueix a avançar cap a un model energètic més just i democràtic, estretament vinculat a formes d'habitar més cooperatives i solidàries.

Aquesta mirada conjunta entre energia i habitatge també s'ha traslladat a espais de debat, com la participació en una taula rodona en el marc de Reptes del cooperativisme de consum, amb agents de sectors diversos com l'agroecologia, l'habitatge, l'energia, la mobilitat o la cultura. Aquest espai ha permès reflexionar col·lectivament sobre els reptes del consum cooperatiu —la distribució, el consum de proximitat, la competència, el greenwashing, el ritme accelerat de vida o la crisi ecosocial— i pensar com articular-nos millor i desenvolupar eines compartides. En un moment de l'any en què el consum pren especial rellevància, aquestes trobades conviden a aturar-nos, identificar la feina pendent i detectar oportunitats per enfortir alternatives cooperatives que posin les persones i el territori al centre.

Les visites a projectes d'habitatge cooperatiu han estat una eina clau per mostrar com l'autoconsum compartit no és només una solució tècnica, sinó una palanca de transformació social.

5

Habitatge cooperatiu en cessió d'ús, de la teoria a la pràctica

Durant l'any 2025, el Cercle de Transició Ecosocial ha consolidat una línia de treball estable en habitatge cooperatiu en cessió d'ús, amb un objectiu doble: ampliar coneixement i capacitats (formació, divulgació i transferència) i reforçar l'ecosistema d'actors (projectes, administracions i aliances) que fan possible l'habitatge fora de mercat. Aquest enfocament s'ha desplegat combinant activitats obertes a la ciutadania, sessions tècniques i trobades de treball orientades a projectes, amb un fil conductor clar: l'habitatge com a infraestructura clau per a la vida, per a la Transició Ecosocial i per reduir vulnerabilitats (econòmiques, energètiques, de cures i de salut).

En l'àmbit de la divulgació i l'orientació, s'ha prioritzat que el model sigui més accessible i entenedor per a públics nous, reforçant també els canals d'atenció i derivació. En aquest marc s'han impulsat campanyes digitals de difusió del nou Punt d'Atenció a l'Habitatge Cooperatiu a Coòpolis, per fer-lo més visible i facilitar l'entrada al model, i s'han organitzat sessions informatives bàsiques en espais com el Bloc4BCN, orientades a resoldre dubtes pràctics i situar el funcionament del règim de cessió d'ús: com s'hi accedeix, quins compromisos implica i quins beneficis aporta en termes d'estabilitat i comunitat.

Paral·lelament, s'ha treballat de manera explícita la dimensió d'incidència i la mirada comparada, incorporant aprenentatges d'experiències internacionals que ajuden a ampliar l'horitzó del sector i a reforçar arguments davant l'opinió pública i les institucions. Amb sessions de transferència sobre projectes d'habitatge cooperatiu i Community Land Trust a Nova York, s'ha posat el focus en mecanismes de protecció del sòl i governança col·lectiva, i diàlegs d'experiències a escala internacional —com Uruguai, Dinamarca o Brussel·les—, amb l'objectiu d'identificar elements replicables en clau local i de situar l'habitatge cooperatiu català dins d'un marc europeu i global de desmercantilització. Totes aquestes activitats promouen una concepció de l'habitatge com un dret a garantir, una necessitat bàsica que pot ser adreçada de forma col·lectiva.

Per aprofundir en temes estratègics del model, especialment aquells que connecten habitatge, benestar i organització comunitària, s'han impulsat espais específics sobre cures i convivència, com una jornada de trobades de grups que impulsen cohabitatsges cooperatius per a gent gran, per sistematitzar aprenentatges i metodologies d'organització col·lectiva transferibles a altres comunitats.

S'ha treballat de manera explícita la dimensió d'incidència i la mirada comparada, incorporant aprenentatges d'experiències internacionals que ajuden a ampliar l'horitzó del sector i a reforçar arguments davant l'opinió pública i les institucions.

En el mateix sentit, s'ha apostat per reforçar el relat amb evidències i dades: la presentació de l'Estudi d'impacte de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús, conjuntament amb Habicoop (la Federació d'habitatge cooperatiu) ha permès posar en valor resultats concrets i dotar el sector d'arguments sòlids sobre els beneficis socials del model.

Aquest treball d'evidències s'ha traduït també en accions directes amb administracions, amb una orientació clara a la cooperació públic-comunitària. Un exemple és la sessió adreçada a administracions sobre habitatge cooperatiu i salut, amb visita a La Borda, que ha servit per aterrar evidències i experiències i per obrir un diàleg tècnic i polític sobre impactes en benestar, cohesió comunitària i reducció de situacions de vulnerabilitat. Finalment, el Cercle ha participat en espais de debat i posicionament del moviment cooperatiu i de l'economia social, com el debat entorn la Ponència XES Habitatge 2033, contribuint a alimentar una agenda compartida de futur.

En conjunt, aquestes actuacions han reforçat tres vectors clau: han incrementat la capacitat del sector (coneixement i eines), han consolidat la legitimació pública del model a partir d'evidències (impacte i salut) i han contribuït a articular aliances amb administracions i agents de l'ESS. El repte del pròxim període és escalar aquest impacte: ampliar el suport a projectes, consolidar el diàleg amb institucions i mantenir una agenda estable de transferència i incidència per avançar cap a més habitatge fora de mercat.

6. Cooperatives en transició

Cercle de Transició Ecosocial - Ecologia i Alimentació

Vivim un moment de transformacions profundes marcat per una crisi ecosocial que posa en qüestió els models econòmics, productius i de relació que han sostingut fins ara les nostres societats. Aquesta crisi, que és alhora ecològica, social i democràtica, no és un horitzó futur sinó una realitat present.

En aquest context, l'Economia Social i Solidària és un actor clau per impulsar alternatives més justes i sostenibles. Per la seva vocació transformadora, el seu arrelament territorial i la seva manera d'entendre l'activitat econòmica, les cooperatives ja incorporen valors i pràctiques que apunten cap a un canvi de paradigma. Tanmateix, aquest potencial no sempre es tradueix fàcilment en estratègies concretes de transició ecosocial dins de les organitzacions.

Moltes cooperatives comparteixen la voluntat d'avançar cap a models més sostenibles, però es troben amb dificultats habituals: manca de temps, de recursos o d'espais col·lectius per pensar i decidir com fer-ho.

A això s'hi suma sovint una sensació d'auto-exigència, derivada de la idea que "cal fer-ho tot" i fer-ho ràpid, que pot acabar generant bloqueig o desànim.

Cooperatives en Transició neix precisament per donar resposta a aquest escenari. No com una proposta tancada ni com un manual de bones pràctiques, sinó com un espai d'acompanyament pensat per ajudar les cooperatives a ordenar, prioritzar i impulsar processos de transició ecosocial ajustats a la seva realitat. L'objectiu és facilitar que cada entitat pugui identificar per on començar i com integrar la sostenibilitat de manera coherent en el seu funcionament, la seva activitat econòmica i el seu projecte col·lectiu.

El nostre model: àrees d'acompanyament per a la transició ecosocial

La proposta de Cooperatives en Transició parteix d'una idea clau: la transició ecosocial no és un camí lineal ni un itinerari únic que totes les cooperatives hagin de recórrer de la mateixa manera. Cada projecte es troba en un moment diferent, amb capacitats, ritmes i prioritats pròpies.

Per això, el model d'acompanyament es basa en diferents àrees de treball que es poden activar de manera independent, combinada o progressiva, segons les necessitats de cada entitat.

- **Reducció de l'impacte ambiental de l'organització.** Tota activitat econòmica genera un impacte sobre el medi, i fer-lo visible, mesurar-lo i reduir-lo és una part imprescindible del procés de transició. En aquest àmbit, l'acompanyament se centra a identificar canvis en el funcionament intern de la cooperativa i a dissenyar plans d'acció realistes que permetin avançar de manera sostinguda en el temps.
- **Desenvolupament de productes i serveis amb valor ecosocial,** orientada a reforçar la capacitat transformadora de l'activitat econòmica de les cooperatives. Aquest acompanyament dona suport a l'obertura o reformulació de línies de negoci que incorporin criteris ecosocials, assegurant-ne la coherència al llarg de tot el procés, des de la idea inicial fins a la seva implementació.

- **Enfortiment de la base social i comunitària.** La transició ecosocial implica una dimensió humana i col·lectiva fonamental que va més enllà dels espais de decisió. Per això, el model inclou una àrea d'acompanyament orientada a activar estratègies col·lectives compartides, portades a la quotidianitat de les organitzacions, que permetin enfortir el grup i avançar conjuntament cap a la transició.

Aquesta àrea posa el focus en identificar interessos i motivacions compartides i en impulsar accions concretes assumides col·lectivament, que reforcin els vincles entre les persones que formen part del projecte i facilitin la incorporació de pràctiques coherents amb els valors ecosocials en el dia a dia. L'objectiu és que la transició no sigui només un marc estratègic, sinó una experiència viscuda i sostinguda col·lectivament, capaç d'enfortir tant el projecte com la seva base humana.

- **Implicació sociopolítica per la transició ecosocial,** adreçada a aquelles cooperatives que volen fer un pas més enllà i visibilitzar públicament els seus valors. Aquest acompanyament permet identificar espais de participació, construir aliances i definir estratègies d'incidència coherents amb els recursos i la voluntat de cada col·lectiu.

Aquestes àrees d'acompanyament no responen a una lògica jeràrquica ni estableixen un recorregut predefinit. Són portes d'entrada complementàries a la transició ecosocial, que permeten adaptar el procés a la realitat de cada cooperativa, compartint una mateixa mirada: posar la vida, la justícia social i el respecte pels límits ecològics al centre de l'activitat econòmica i organitzativa. L'acompanyament es desenvolupa mitjançant un enfocament modular, que permet adaptar cada procés a la realitat de cada entitat. A partir d'una diagnosi compartida, es defineixen els mòduls a activar i es construeixen plans d'acció concrets, assumibles i orientats a generar canvis reals i sostenibles en el temps.

Tota activitat econòmica genera un impacte sobre el medi, i fer-lo visible, mesurar-lo i reduir-lo és una part imprescindible del procés de transició.

Projectes acompanyats

Durant aquest període s'han iniciat tres acompanyaments amb entitats de l'Economia Social i Solidària —Bloc4, Almena Cooperativa Feminista i 3INSocial— tots ells en fases inicials dels seus processos de Transició Ecosocial. Tot i la diversitat de contextos i àmbits d'actuació, els tres acompanyaments comparteixen un mateix enfocament metodològic, basat en una primera etapa de diagnòsi i definició col·lectiva abans d'abordar la implementació d'accions concretes.

En tots els casos, el treball s'ha centrat a analitzar el funcionament de les organitzacions des d'una mirada ecosocial, identificar punts crítics i oportunitats de millora i començar a definir línies d'acció prioritàries. Com a resultat d'aquesta primera fase, els tres processos han generat documents de treball i primers plans de sostenibilitat que orienten les pròximes passes i constitueixen la base per donar continuïtat als acompanyaments.

Campanya Sí que tenim futur

En el marc de la campanya Sí que tenim futur, s'ha renovat la web de Cooperatives en Transició com a porta d'entrada al servei i com a eina per facilitar l'inici de processos de Transició Ecosocial a les cooperatives.

**sí
que
tenim
futur**

**sí
que
tenim
futur**

Bloc4

“L’acompanyament ens ha ajudat a fer-nos les preguntes adequades per avançar amb coherència amb els valors del Bloc4, començant pels àmbits de l’aigua i els residus.”

Oriol Rovira, coordinador de Bloc4

Almena feminista

“L’acompanyament ens ha aportat una visió clara i ordenada per iniciar el pla d’ecosostenibilitat de la cooperativa, ajudant-nos a aterrar els conceptes teòrics a la nostra realitat. Ha estat especialment útil per identificar línies d’acció realistes, coherents amb els nostres valors i capacitats, i per establir una base sòlida sobre la qual continuar treballant.”

Luis Ventura, Almena Cooperativa Feminista

3INSocial

L’acompanyament ha estat un espai que ens ha permès reflexionar col·lectivament amb tot l’equip sobre el nostre impacte social i ambiental, i també aterrar quines pràctiques ja estem fent i quines podríem incorporar per generar un impacte més gran.”

Belén Apruzzese, 3INSocial

Aprentatges, límits i reptes

Les primeres passes de Cooperatives en Transició ens reafirmen en el nostre ideal que la Transició Ecosocial és un camí necessari i, alhora, profundament estimulants per les cooperatives. Un camí que requereix temps, respecte dels ritmes propis i espais col·lectius per poder-se sostenir, un camí lent i a la vegada molt enriquidor.

Tot i que les cooperatives mostren una voluntat clara d'avançar cap a models més sostenibles, aquesta sovint conviu amb una elevada autoexigència i amb la pressió de "fer-ho tot bé". Lluny de llegir-ho com una feblesa, aquests processos posen de manifest el compromís i la responsabilitat amb què els projectes afronten la transició, en un context en què aquesta conviu amb altres prioritats inevitables del dia a dia cooperatiu, com la viabilitat econòmica, l'organització interna o les cures. L'acompanyament permet, en aquest sentit, rebaixar pressions, compartir dubtes i avançar amb més claredat i confiança.

Aquesta primera etapa també posa en relleu la importància de disposar de processos que ajudin a ordenar, prioritzar i donar continuïtat a les transformacions. El repte de futur és consolidar aquests acompanyaments i aprofundir-hi, avançant cap a una integració transversal de la Transició Ecosocial que vagi més enllà de la reducció de l'impacte ambiental i incorpori, de manera coherent, dimensions organitzatives, econòmiques, comunitàries i sociopolítiques.

Creiem en aquest procés, en la capacitat de les cooperatives per transformar-se col·lectivament i en el paper clau de l'Economia Social i Solidària per imaginar i construir futurs més justos, sostenibles i compartits. I és des d'aquí que continuarem apostant per acompanyar, cuidar i fer possible la Transició Ecosocial.

Creiem en aquest procés, en la capacitat de les cooperatives per transformar-se col·lectivament i en el paper clau de l'Economia Social i Solidària per imaginar i construir futurs més justos, sostenibles i compartits.

7. Una mirada estratègica per impulsar processos de transformació socioeconòmica a la ciutat

Àrea de l'Observatori

El repte principal de Coòpolis és materialitzar els reptes estratègics de l'Ateneu Cooperatiu de Barcelona dins el Bloc4BCN per democratitzar l'economia a tots els barris de la ciutat

En el context de Transició Ecosocial que vivim, el cooperativisme i l'Economia Social i Solidària (ESS) catalana afronten el repte de reforçar la seva incidència i capacitat transformadora per fer-se més accessibles i poder erigir-se en una alternativa viable i desitjable per cobrir les necessitats de tota la població.

Enguany, l'Observatori de Coòpolis ha contribuït a orientar estratègicament l'acció de l'Ateneu Cooperatiu de Barcelona, des d'una mirada plural, que combina diagnosi, recerca aplicada i qualitativa. L'objectiu és ajudar a la territorialització i promoure la intercooperació per reproduir circuits econòmics, ecosistemes locals cooperatius i cercles virtuoses d'ESS.

El Pla Estratègic de Coòpolis 2024–2027: un marc compartit per orientar l'acció col·lectiva

La voluntat d'impulsar l'acció col·lectiva per disputar la Transició Ecosocial al territori, requereix la capacitat de saber interpretar escenaris complexos en un entorn local i global incert, en constant transformació. Les polícrisis sistèmiques —polítiques, socials, sanitàries, ecològiques i econòmiques— que travessen les nostres vides, exigeixen eines analítiques que permetin detectar problemàtiques i oportunitats de l'entorn.

Una nova mirada, amb vocació pràctica, que serveixi per fomentar iniciatives funcionals a la transformació socioeconòmica integral que perseguim. Una perspectiva que posi en relleu la necessitat de complementar indicadors quantitius amb dades qualitatives, com l'arrelament territorial, la sostenibilitat de l'equip, la qualitat democràtica o l'impacte ecosocial. Aquest enfocament metodològic permet entendre millor el funcionament i impacte real del teixit cooperatiu, legitimar-lo davant la societat i orientar les decisions estratègiques amb criteris coherents respecte als valors de l'ESS.

En aquest sentit, l'Observatori de Coòpolis actua com un dispositiu d'observació i d'anàlisi que vol contribuir a identificar línies de treball estratègiques i transversals, connectant-les amb la pràctica i l'acció específica de les àrees i els cercles de l'Ateneu Cooperatiu. Al llarg del 2025, s'ha acompanyat el procés de planificació del Pla Estratègic de l'Ateneu Cooperatiu de Barcelona 2024-2027, amb la contribució i la participació de tots els seus cercles i àrees de treball.

El pla, a partir de la diagnosi i l'anàlisi socioeconòmica, territorial i cooperativa, estableix quatre grans objectius, concretat en els següents eixos de treball:

- 1. Ampliar i diversificar la potència de l'ESS**, contribuint a la democratització i relocalització de l'economia.
- 2. Consolidar les entitats i estructures de l'ESS.**
- 3. Promoure la transició ecosocial** des d'un marc d'economia plural i postcreixement.
- 4. Generalitzar l'accés a l'ESS**, en especial pels col·lectius sistemàticament exclosos.

Aquests eixos de treball es complementen amb quatre línies transversals vinculades als cercles estratègics:

- 1. Impulsar les Economies Feministes** com a eix vertebrador de la transformació socioeconòmica de la ciutat.
- 2. Transversalitzar l'antiracisme** com a valor i pràctica fonamental en tots els sectors de l'ESS.
- 3. Garantir l'accés a l'habitatge i l'energia** des d'un model col·lectiu, transformador i sostenible que contribueixi a una Transició Ecosocial justa.
- 4. Avançar cap a la sobirania alimentària** de la ciutat i la Transició Ecosocial justa.

Com qualsevol pla estratègic, els eixos aporten una orientació i un marc d'interpretació compartit que ha de facilitar la coherència i l'impuls de les activitats de l'Ateneu. Ara bé, la utilitat d'un pla estratègic perquè sigui realment efectiva, no pot quedar-se només sobre el paper.

En el moment actual, el principal repte del procés és traduir els reptes identificats en un marc d'intervenció efectiu amb un impacte significatiu a la pràctica i sobre el terreny, en les actuacions de Coòpolis, com a dispositiu d'acompanyament i promoció de l'ESS.

Com generalitzar l'accés a l'ESS?

Un dels reptes claus detectats és la necessitat de generalitzar l'accés i ampliar la base social de l'ESS, i això passa, lògicament, per no reproduir les dinàmiques de segregació i reproducció de les desigualtats (de classe, d'ètnia, d'edat, de gènere i de capacitats), que es donen en el context social general. Fent necessari, en primer lloc, ajustar la mirada per identificar les problemàtiques i dificultats concretes (tècniques, econòmiques, polítiques, legals-jurídiques, socials o culturals) que obstaculitzen l'accés a les diferents fórmules de l'Economia Social i Solidària. I, en segon lloc, de forma conseqüent, cercar les eines idònies per poder impulsar els canvis necessaris que facin realitat pràctiques materialment transformadores; també a partir de la complicitat i les aliances amb altres agents.

Un dels reptes claus detectats és la necessitat de generalitzar l'accés i ampliar la base social de l'ESS, i això passa per no reproduir les dinàmiques de segregació i reproducció de les desigualtats que es donen en el context social general.

En tenim exemples incipients o consolidats, però fructífers i diversos arreu, com l'autoorganització migrant i la cooperativització de l'activitat productiva del Sindicat de Manters Top Manta, Abarka, DiomCoop, Migress o Mujeres pa'lante, entre d'altres. La col·lectivització dels serveis de cures amb la Xarxa de Cura Digna, o la cooperativa d'acompanyament veïnal i de gestió de la mort manresana Recer. També existeixen projectes fonamentals que aposten per engegar activitats de reindustrialització com les històriques Mol Matric o Som Punt, la Cooperativa MaCus, les naus de TMDC o la cooperativa Viserveis de reparació d'autobusos elèctrics i d'hidrogen. O l'exemple paradigmàtic de les societats laborals com Tusgsal, que gestiona el servei d'autobusos de Badalona i el Besòs; i encara, les cooperatives d'iniciativa social en el camp de l'atenció a la diversitat i la inserció.

Avui en dia, també són molt importants els projectes de mancomunió de recursos, reutilització, economia comunitària i circular com els Bancs de Recursos —com el d'Impulsem a Ciutat Vella— i les Biblioteques de les coses que proliferen per tot el territori. O bé, iniciatives com la revitalització de sols amb la producció d'adobs regeneratius, a partir de la reutilització de residus industrials amb Rconnecta. Així com la recerca de nous productes i plantes oblidades en l'àmbit rural com el col·lectiu Eixarcolant. També projectes en sectors estratègics clau com l'energia: l'articulació de comunitats energètiques arreu, com per exemple la Comunitat Energètica del Bon Pastor; o en l'habitatge, la cooperativització de blocs ocupats —Cal Bloke— pel moviment de l'habitatge a Manresa; o la creativitat en les formes de cooperativització dispersa de pisos en blocs diferents, com el cas de Les Juntes a l'Hospitalet.

Invocar cercles virtuoses d'ESS sobre el territori

En la conjuntura actual és fonamental saber acompanyar i reforçar tots aquests projectes i processos, tant des de la intercooperació sectorial i territorial, com des de la responsabilitat de les polítiques públiques. Només d'aquesta manera es podrien invocar el que anomenarem com a cercles virtuoses d'ESS. En els quals, l'impuls de determinats sectors puguin generar treball i riquesa en d'altres, en cascada.

Del consum a la producció i als serveis, de les finances a les cures, de les necessitats a les solucions col·lectives. Cal connectar les cadenes de generació de valor cooperatives, omplir-ne els buits, saltant baules, com ja estan fent des de les cooperatives de consum estratègiques 'Som' —energia, mobilitat, connexió—, transitant des del consum, comercialització i distribució cap a la producció i la generació d'infraestructura pròpia.

Com podríem cooperativitzar les labors de construcció i obres dels habitatges cooperatius, o en la instal·lació de projectes fotovoltaics? Les sòcies-residents de les cooperatives d'habitatge, per exemple, haurien de poder mancomunar els serveis i consums (alimentació, cures, energia, comunicacions, transports, mobilitat, aigua, cultura i educació), i així també reforçar les cooperatives de treball (manteniment, reparacions, logística, instal·lacions, tecnologia, oci).

Del consum a la producció i als serveis, de les finances a les cures, de les necessitats a les solucions col·lectives, cal connectar les cadenes de generació de valor cooperatives, omplir-ne els buits, saltant baules.

Per poder disputar la ciutat, en un moment clau, al bell mig de la Transició Ecosocial, es requereix doncs un salt qualitatiu en la planificació i iniciativa econòmica per fomentar i generar cercles virtuoses intercooperatius entre diferents branques. Ara bé, la integració sectorial és necessària però no suficient. No es pot fer sobre el buit. Perquè sigui equilibrada cal acompanyar-la d'articulacions locals cooperatives descentralitzades sobre territoris concrets, amb processos econòmics de relocalització endògens i situats. Això és, fomentar pols cooperatius dins d'ecosistemes locals arreu, per integrar millor i multiplicar-ne els efectes econòmics i comunitaris positius. Un exemple, entre d'altres, podria ser La Titaranya i el pol cooperatiu de Valls, o els barris de Sant Andreu, Poble Sec, Guinardó i Sants.

Cal subratllar la importància de consolidar l'Ateneu Cooperatiu com un mecanisme reproductor d'aquestes dinàmiques. Com un mediador entre les polítiques públiques, el teixit cooperatiu i les necessitats socials, incrementant la visibilitat de l'ESS com una opció viable, útil i transformadora per a tota la població. Tot això significa reforçar la prioritat central de la satisfacció de necessitats de les persones i del medi ambient. Convertir l'ESS en una proposta de vida i treball dignes. Una alternativa real al model dominant per les lògiques del mercat, sabent generar les aliances necessàries amb moviments i sectors socials afins.

Es requereix un salt qualitatiu en la planificació i iniciativa econòmica per fomentar i generar cercles virtuoses intercooperatius entre diferents branques.

Economia plural: un paradigma per repensar la ciutat

Per repensar el funcionament de la ciutat i els mecanismes pels quals se satisfan les necessitats personals i col·lectives, cal canviar la matriu i la forma de pensar l'economia. Un dels eixos principals de l'Observatori en els darrers anys ha estat l'aprofundiment en el paradigma de l'economia plural, recollit en l'Informe Barcelona Economia Plural. Una ciutat al servei de les necessitats col·lectives (2025). Aquest paradigma, contraposat a la col·laboració públic-privada dominant que promou l'acumulació i apropiació privada de capital, parteix de la responsabilitat pública en la distribució de la riquesa social. Assenyala la preeminència de la part reproductiva de l'economia, sota la idea que cap agent per si sol pot donar resposta als reptes urbans contemporanis i proposa articular cooperativament sector públic, ESS i teixit comunitari. L'informe se centra en l'anàlisi de tres àmbits estratègics —alimentació, habitatge i energia— com a espais clau i camps de batalla per desplegar col·laboracions públic-cooperatives que generin impacte social i democratitzin la provisió de béns i serveis essencials, especialment en els equipaments públics.

En aquesta direcció, a partir de casos i exemples pràctics, l'Observatori ha aprofundit l'estudi en projectes que exemplifiquen el desenvolupament d'infraestructures públic-cooperatives-comunitàries arrelades al territori, com el Projecte Llavora i l'Escorxador de l'Armentera de la indústria porcina extensiva, que situen la sobirania alimentària i la sostenibilitat ecològica al centre de la seva activitat. En el moment present d'extensió de la Pesta porcina, la contraposició de l'hegemonia producció intensiva industrial, orientada i dependent del mercat internacional, contrasta amb la producció extensiva i ecològica destinada al consum local i de proximitat. I constitueix un exemple que és possible conjuminar impacte social, sostenibilitat i activitat econòmica en una lògica cooperativa.

Descentralitzar i distribuir recursos: territorialitzar l'estratègia per ampliar l'impacte

L'ESS es desplega en realitats locals diverses i plurals, per la qual cosa territorialitzar l'estratègia és indispensable perquè sigui efectiva i ampliar-ne l'impacte. Des de la premissa de descentralitzar, relocalitzar i distribuir recursos; és fonamental associar els processos de reconversió cooperativa com a experiències que no es poden separar del medi, a partir d'una articulació i ancoratges locals territorials situats i concrets. D'aquesta manera, mentre a nivell econòmic és necessari impulsar l'articulació d'ecosistemes locals cooperatius de forma equilibrada a nivell regional, per combatre l'especialització funcional centralitzadora, extremadament dependent dels mercats global. A nivell social i polític, és vital construir espais de suport mutu, solidaritat i autodefensa, com les Xarxes Locals d'ESS, que impulsin l'escala humana, l'estimulació dels mercats locals i la diversificació productiva.

Durant el 2025, L'Observatori de Coòpolis i la XES Barcelona han seguit promovent espais de trobada entre les xarxes locals d'ESS i les Comunalitats urbanes per identificar ne-

cessitats com a l'estabilitat i disponibilitat de recursos i infraestructures, el reconeixement institucional i la importància dels espais de coordinació política. Aquestes trobades han servit per consolidar les xarxes existents i impulsar proto-xarxes en barris com Ciutat Vella o Nou Barris, estenent l'ESS més enllà d'espais ja consolidats. Territorialitzar no vol dir només descentralitzar activitats, sinó redistribuir recursos i infraestructures de manera que els agents locals puguin sostenir processos cooperatius a llarg termini.

El creixement de l'ESS planteja reptes interns com tensions per la competència en el finançament públic o la inoculació de dinàmiques mercantils. La intercooperació responsable s'identifica com un element clau per preservar el caràcter transformador del sector. Espais de reflexió com les diferents trobades d'intercooperació de 2025 permeten consensuar criteris, identificar bones pràctiques, establir protocols compartits d'actuació i avançar cap a relacions de col·laboració sòlides entre entitats i xarxes.

Construir cercles virtuoses i circuits econòmics de l'ESS

De forma conclusiva, el treball de Coòpolis com a Ateneu Cooperatiu ha d'apuntar a la necessitat i capacitat de construir cercles virtuoses d'Economia Social i Solidària:

- Circuits econòmics interconnectats que articulin ocupació.
- Producció.
- Consum.
- Reproducció de la vida dins de marcs cooperatius, democràtics i arrelats al territori.

Aquests circuits permetran reforçar la viabilitat del model econòmic, democratitzar-lo i relocalitzar-lo, ampliar-ne l'impacte social, l'autonomia territorial i reduir la dependència de lògiques externes i mercantilitzadores.

El pla estratègic de Coòpolis posa de manifest la importància d'orientar col·lectivament el rumb de l'ESS, articulant coneixement crític, pràctica transformadora i incidència política com a eines indestruïbles per disputar el model de ciutat i avançar cap a una societat més justa, democràtica, equilibrada i sostenible.

En el context de Transició Ecosocial que ens trobem, l'Economia Social haurà d'esdevenir més solidària que mai: més inclusiva, més redistributiva i amb una capacitat més gran de construir poder col·lectiu i alternatives reals al model econòmic dominant.

l'Economia Social haurà d'esdevenir més solidària que mai: més inclusiva, més redistributiva i amb una capacitat més gran de construir poder col·lectiu i alternatives reals al model econòmic dominant.

8. Mecanismes de reproducció del cooperativisme

Àrea de formació i suport

Barcelona es troba en una etapa de reconfiguració econòmica i social profunda. La digitalització dels processos productius, la internacionalització de determinats serveis, els nous hàbits de consum, la transformació del mercat de treball i els canvis demogràfics estan redefinint tant el teixit empresarial com les formes d'organització col·lectiva.

Tot aquest context afecta d'una manera concreta el cooperativisme, que està percebent els canvis en els hàbits de consum i també les modificacions en les polítiques públiques de finançament. Paral·lelament, i sense abandonar la voluntat de donar respostes als diferents reptes de la ciutat i del país, assumim la responsabilitat de coordinar-nos amb la comunitat, el cooperativisme i l'administració pública.

Consolidar el cooperativisme és enfortir la ciutat

Per aquest motiu, des de Coòpolis sabem que el més important és estar al costat de les cooperatives per dotar-les de recursos i capacitar les persones sòcies, amb l'objectiu d'enfortir el teixit cooperatiu existent. Ja sigui a través d'acompanyaments individualitzats a cada cooperativa o mitjançant formacions adreçades a enfortir les seves estructures no només a nivell tècnic, sinó relacional i societari.

Fent una lectura de la situació econòmica i social de la ciutat, juntament amb un procés de consolidació, creixement i millora interna dels processos de Coòpolis, des de fa dos

anys vam considerar especialment rellevant dedicar-nos de manera decidida a la consolidació de les cooperatives, per enfortir-les des d'una perspectiva holística.

Aquesta estratègia, no de manera casual, va coincidir amb l'obertura del Bloc4BCN, Espai Cooperatiu. Un equipament pensat pel conjunt del cooperativisme per disposar d'un espai estable de treball i d'impuls del sector. Des de fa dos anys, hi impulem el programa d'incubació i acceleració de cooperatives allotjades, generant un entorn compartit que facilita la maduració dels projectes.

Des de Coòpolis, al Bloc4BCN hi desenvolupem acompanyaments personalitzats, sessions formatives, espais de treball col·lectiu i assessorament tècnic especialitzat. El fet de compartir espai amb altres iniciatives cooperatives permet reforçar els vincles, fomentar l'intercanvi d'experiències i activar processos d'intercooperació des de la proximitat quotidiana. El Bloc4BCN no és només un espai físic, sinó una infraestructura al servei de la consolidació, on es treballa la viabilitat econòmica, l'estructura societària, l'estratègia comercial i l'enfortiment organitzatiu de les cooperatives allotjades.

A continuació, presentem algunes dades que mostren el que estem explicant.

Acompanyament

179
projectes

3.487
hores

+31,6%
respecte 2024

Durant el 2025, Coòpolis ha acompanyat 179 projectes i ha destinat 3.487,75 hores d'acompanyament tècnic. Això suposa un increment del 31,6 % tant en nombre de projectes com en volum d'hores respecte a l'any anterior.

Tipologia

Consolidació:

93

Creació:

49

Transformació:

21

Intercooperació:

13

Quan s'analitza la tipologia dels projectes, la fotografia és clara: 93 processos corresponen a consolidació, 49 a creació, 21 a transformació i 13 a intercooperació.

La consolidació concentra també la major part de les hores (1.819,25 h), seguida de la creació (726,75 h), la transformació (514 h) i la intercooperació (302,5 h).

La creació i consolidació d'estructures i mecanismes de suport al cooperativisme està permetent que l'ecosistema cooperatiu tingui un creixement sostenible i ordenat.

Existents, noves, baixes

4.806

Existents

119 noves **78** baixes

3.368

Existents

74 noves **57** baixes

Aquesta lectura es confirma quan es creuen les dades amb el Registre de Cooperatives. A Catalunya, el 2025 hi ha 4.806 cooperatives existents, amb 119 creades i 78 baixes. A la província de Barcelona, 3.368 cooperatives existents, 74 creades i 57 baixes.

Veiem que la constitució de noves cooperatives no mostra un creixement sostingut i que prevenir la fallida de les mateixes és sense dubte un dels principals desafiaments.

El repte ja no és únicament crear noves iniciatives, sinó garantir la sostenibilitat de les existents i, en el cas de les noves creacions, assegurar unes estructures internes i externes sòlides que en garanteixin la viabilitat.

Per reforçar aquesta estratègia, ha estat clau el procés de treball del Pla Estratègic de Coòpolis, coordinat per l'àrea de l'Observatori, on s'han identificat aquells sectors amb més necessitat d'enfortiment, major potencialitat d'intercooperació i major projecció de creació.

Especialització sectorial

Vam detectar que hi havia uns sectors concrets als quals, històricament —amb dades des de 2021—, arribàvem de manera natural des de Coòpolis: cultura i oci (13,95%), tecnologies i innovació (13,95%) i educació i formació (12,62%).

Considerem que aquests sectors són estratègics per al foment del cooperativisme i importants per al desenvolupament del teixit comunitari de la ciutat. A més, aquests àmbits, especialment cultura i educació, tenen unes necessitats específiques d'acompanyament i una gran potencialitat d'enxarxament, element clau en la metodologia de Coòpolis. En el cas de les cooperatives de tecnologies i innovació, la tendència ha anat a l'alça, arribant a ser el sector més acompanyat al llarg del 2025.

Tanmateix, quan hem creuat aquestes dades amb els principals sectors del cooperativisme segons el Registre de Cooperatives de Catalunya, hem identificat la necessitat d'acostar-nos també a sectors com la logística i la mobilitat o el comerç just i de proximitat. Són sectors clau per al desenvolupament de la ciutat. Si el cooperativisme vol ampliar la seva incidència, necessita guanyar presència en àmbits més directament vinculats a l'economia quotidiana. No es tracta de substituir altres models, sinó d'ampliar l'espai cooperatiu en sectors amb alt impacte social i territorial.

De la mateixa manera s'han identificat sectors als quals és imprescindible que el cooperativisme arribi, com ho és la joventut o les persones nouvingudes; però també les persones que desenvolupen les seves tasques professionals com a autònomes, que és una tasca pendent per assolir durant els dos anys que encara queden d'aquesta edició dels Ateneus Cooperatius.

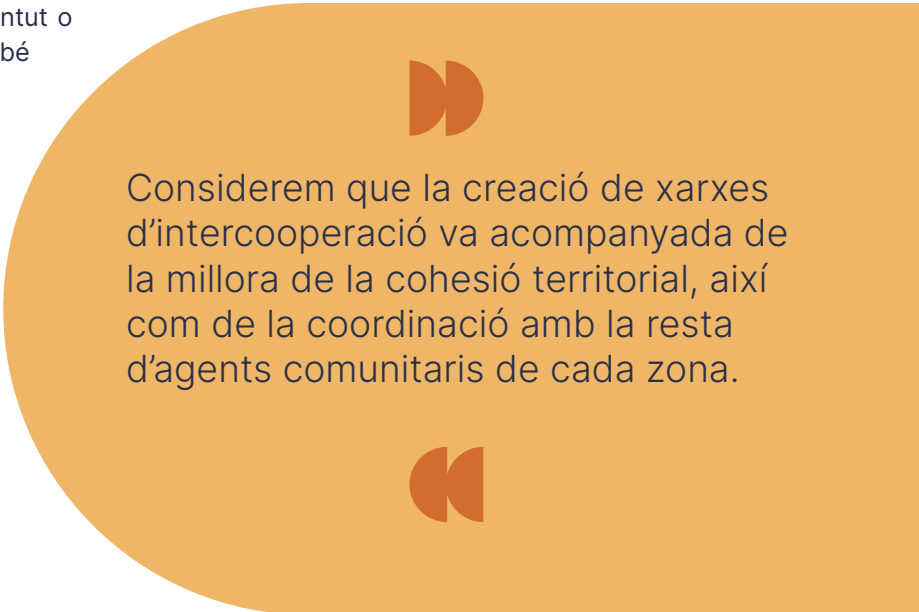
Fem de Coòpolis un agent per a tota la ciutat

Al llarg dels anys, Coòpolis ha treballat per expandir el cooperativisme i els serveis de l'Ateneu Cooperatiu als barris de Barcelona. Si bé els districtes de Sants-Montjuïc, Eixample i Ciutat Vella han estat els que han rebut més acompanyaments des de 2021, enguany, a través del Pla Estratègic, hem estat treballant per planificar ampliar l'abast territorial a més territoris de la ciutat.

Amb l'entrada de la XES Barcelona a l'àrea de l'Observatori de l'Ateneu Cooperatiu, es va fer una aposta significativa per materialitzar aquest repte. Durant el 2025 s'ha preparat l'estructura necessària perquè el 2026 puguem arribar als barris i districtes que considerem clau per al foment del mercat social de la ciutat.

Ja sigui per la creació d'estructures intercooperatives que promoguin el creixement del cooperativisme, com perquè són territoris on les classes populars històricament han decidit el futur del seu entorn a través de projectes cooperatius i comunitaris, s'han identificat oportunitats específiques en districtes com Sant Martí, Nou Barris i Sant Andreu.

Considerem que la creació de xarxes d'intercooperació va acompanyada de la millora de la cohesió territorial, així com de la coordinació amb la resta d'agents comunitaris de cada zona.

Considerem que la creació de xarxes d'intercooperació va acompanyada de la millora de la cohesió territorial, així com de la coordinació amb la resta d'agents comunitaris de cada zona.

Intercooperació: eina per a la consolidació del model cooperatiu

A partir de la lectura inicial del context, creiem que el millor mecanisme per a la consolidació del model cooperatiu és la intercooperació. Davant d'una situació d'instabilitat econòmica i d'expansió d'un sistema econòmic extractivista i empobridor, el cooperativisme disposa del coneixement, la capacitat i la infraestructura necessària per donar una resposta que faci de Barcelona una ciutat per a ser viscuda.

Això només serà possible a través de les pautes d'intercooperació que s'estan creant i que Coòpolis impulsa i acompanya. El creixement de les cooperatives serà més sostenible i viable si incorpora la intercooperació com a mecanisme estructural de desenvolupament.

Al llarg del 2025 s'han acompanyat 13 projectes d'intercooperació en sectors energètics, tecnològics, de les cures i culturals. Els acompanyaments han consistit a oferir suport tècnic, jurídic, econòmic, organitzatiu i societari des de l'inici fins a la possible constitució formal de la cooperativa. S'ha assessorat en aspectes relacionats amb la sostenibilitat financera i coherència organitzativa, minimitzant riscos i facilitant una intercooperació sòlida i estructurada així com en tot allò relacionat amb el rigor normatiu.

Els processos d'intercooperació, impulsats de manera democràtica i participativa exigeixen destinar més temps i recursos que els processos de creació o de consolidació. Per aquest motiu, al llarg del 2026 treballarem per encaminar aquestes agrupacions i pensar nous projectes estratègics.

En aquesta obertura de sectors i territoris, també analitzem on cal reforçar la intercooperació. En sectors com la logística i la mobilitat, la coordinació entre iniciatives pot permetre cobrir diferents baules de la cadena de valor. En l'àmbit del comerç, la intercooperació facilita la generació de models de distribució i difusió i l'articulació d'ajudes públiques davant dels grans negocis deslocalitzats.

Reptes d'una economia cooperativa en transició

Els reptes de Coòpolis per a l'enfortiment del cooperativisme passen:

- En primera instància, per **seguir consolidant les cooperatives** i identificar necessitats formatives i d'acompanyament que els permetin entrar en fases més madures del projecte, afavorint una contractació més elevada i la incorporació de noves persones sòcies, i traçant línies continuades d'intercooperació.
- D'altra banda, també ens trobem amb la necessitat de **generar estructures i mecanismes que impulsin la creació de noves cooperatives** en sectors estratègics per al mercat social i arreu dels sectors de l'economia de la ciutat, per tal de guanyar quota de presència del cooperativisme.
- El tercer repte se centra en la **diversificació sectorial per enfortir sectors clau** del teixit urbà i reforçar la intercooperació entre cooperatives. Aquesta estratègia sectorial ha d'anar acompanyada d'una mirada territorial forta.
- El quart repte és **fer present Coòpolis a tots els districtes de la ciutat** de la mà de les entitats de l'ESS i comunitàries de cada zona, contribuint a reforçar la intercooperació existent i establint mecanismes per crear-ne de noves si cal.

En un moment de Transició Ecosocial i d'incertesa sistèmica, el cooperativisme no s'està limitant a resistir, sinó que està creant estructures, professionalitzant-se i articulant-se. És aquí on Coòpolis sempre ha estat i on continuarà estant.

El futur del cooperativisme a Barcelona no dependrà únicament del nombre de cooperatives creades cada any, sinó de la capacitat col·lectiva de consolidar-les, connectar-les i expandir-ne l'impacte. En aquest procés, l'acompanyament tècnic, la formació especialitzada i la intercooperació són eines estratègiques per disputar el model econòmic urbà des de pràctiques democràtiques i arrelades al territori.

La formació com a eina essencial per a la difusió del model i l'enfortiment de les capacitats cooperatives

La formació és un element continu al llarg de la vida dels projectes cooperatius: des de la informació bàsica inicial per engegar un procés, fins als coneixements tècnics necessaris per garantir-ne la viabilitat. La construcció i democratització del coneixement col·lectiu són, en essència, la posada en pràctica dels principis cooperatius.

Les formacions són impartides totes per cooperativistes, la qual cosa li dona un valor afegit, ja que des de la mateixa experiència es genera un coneixement situat i no només tècnic.

L'oferta formativa ha abraçat des d'accions de difusió i presentació del model —com les visites al Bloc4 per donar a conèixer aquest pol cooperatiu i les seves experiències transformadores— fins a formacions tècniques en gestió empresarial i altres relacionades a la resta d'àmbits de la vida cooperativa.

L'oferta formativa ha inclòs tres grans eixos que han estat: 1) Formació bàsica i sensibilització; b) Itinerari bàsic per a la constitució de cooperatives; i c) accions formatives adreçades a la consolidació de cooperatives ja existents i enfortiment de processos d'intercooperació.

Alguns aprenentatges

Del recorregut fet es poden treure els següents aprenentatges:

- La insistència a **fer el cicle formatiu** (tallers cooperatius) **abans de la constitució** garanteix que els nous projectes siguin més resilients i estiguin realment alineats amb els valors cooperatius.
- **Apropar el model a la ciutadania:** existeix encara un buit informatiu en la ciutadania general respecte a l'ESS. La formació no només ha de ser tècnica per a qui ja coneix el model, sinó també la "porta d'entrada" per al gran públic.
- **Identificació comuna de temes i complementarietat:** l'oferta formativa no és aïllada, sinó que es nodreix directament dels suggeriments de l'equip tècnic que fa l'acompanyament, garantint que les càpsules responguin a problemes reals i actuals dels projectes.
- **Aposta per la intercooperació i el coneixement lliure:** les jornades d'octubre reafirmen que el futur de l'ESS exigeix compartir aprenentatges entre territoris (Catalunya, País Basc, País Valencià) per no haver de "reinventar la roda" constantment.

Sobre els reptes

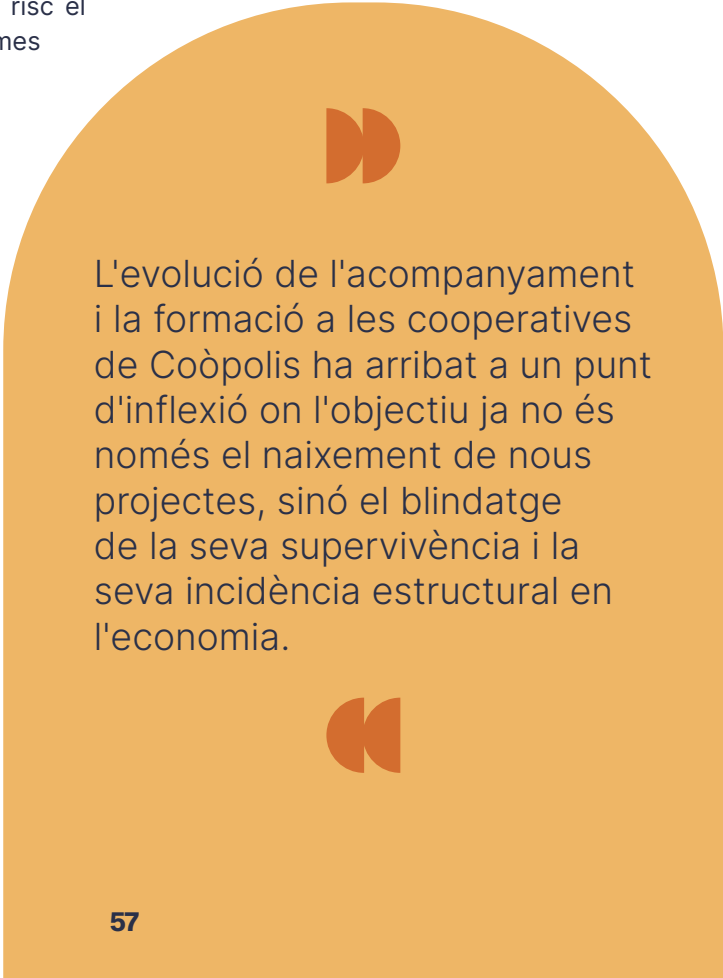
L'evolució de l'acompanyament i la formació a les cooperatives de Coòpolis ha arribat a un punt d'inflexió on l'objectiu ja no és només el naixement de nous projectes, sinó el blindatge de la seva supervivència i la seva incidència estructural en l'economia. Aquesta transició de la constitució cap a la consolidació respon a la necessitat d'evitar que bones idees brollin, però es marceixin per falta de musculatura organitzativa o financera.

Un dels punts més crítics identificats és la gestió de la viabilitat financera. Per superar la fragilitat que sovint acompanya el cooperativisme de base, la formació experta s'està orientant cap a la diversificació de recursos. Això implicaria diversificar les fonts de finançament, moltes vegades molt centrades en les subvencions locals per poder anar entrant en el terreny de la contractació pública, els fons estatals i els recursos europeus.

Aquest salt d'escala, però, no és només una qüestió de números, sinó de lideratge i governança. El repte formatiu resideix a acompanyar els equips en el disseny de models de decisió que siguin àgils quan el col·lectiu creix. Un salt d'escala pot posar en risc el projecte si no s'implementen sistemes de gestió de conflictes, relleus generacionals i lideratges distribuïts que evitin el desgast de les persones i mantinguin la democràcia cooperativa.

D'altra banda, s'observa una necessitat d'anar incorporant l'assessorament a altres sectors econòmics. Si bé el sector serveis i l'assessorament han estat el motor inicial de l'ESS a la ciutat, el futur del cooperativisme passa per la reindustrialització i la producció. Formar en àmbits productius —com l'energia, la fabricació o l'agroecologia— permet que el model cooperatiu sigui realment transformador en la cadena de valor i no es quedi només en la capa de la gestió.

Finalment, el repte de la incidència territorial és potser el més ambiciós. Tot i que el Bloc4BCN a Can Batlló actua com un far i un node d'excel·lència, el model no pot quedar confinat en un únic espai físic. La formació experta ha de ser itinerant i capil·lar, capaç de sortir als districtes per atendre les necessitats específiques de cada barri. Només amb una difusió que s'adapti a les realitats socioeconòmiques de tot el territori barceloní es podrà garantir que el cooperativisme sigui una eina de canvi real per a tota la ciutadania, connectant l'expertesa tècnica amb el teixit veïnal de base.

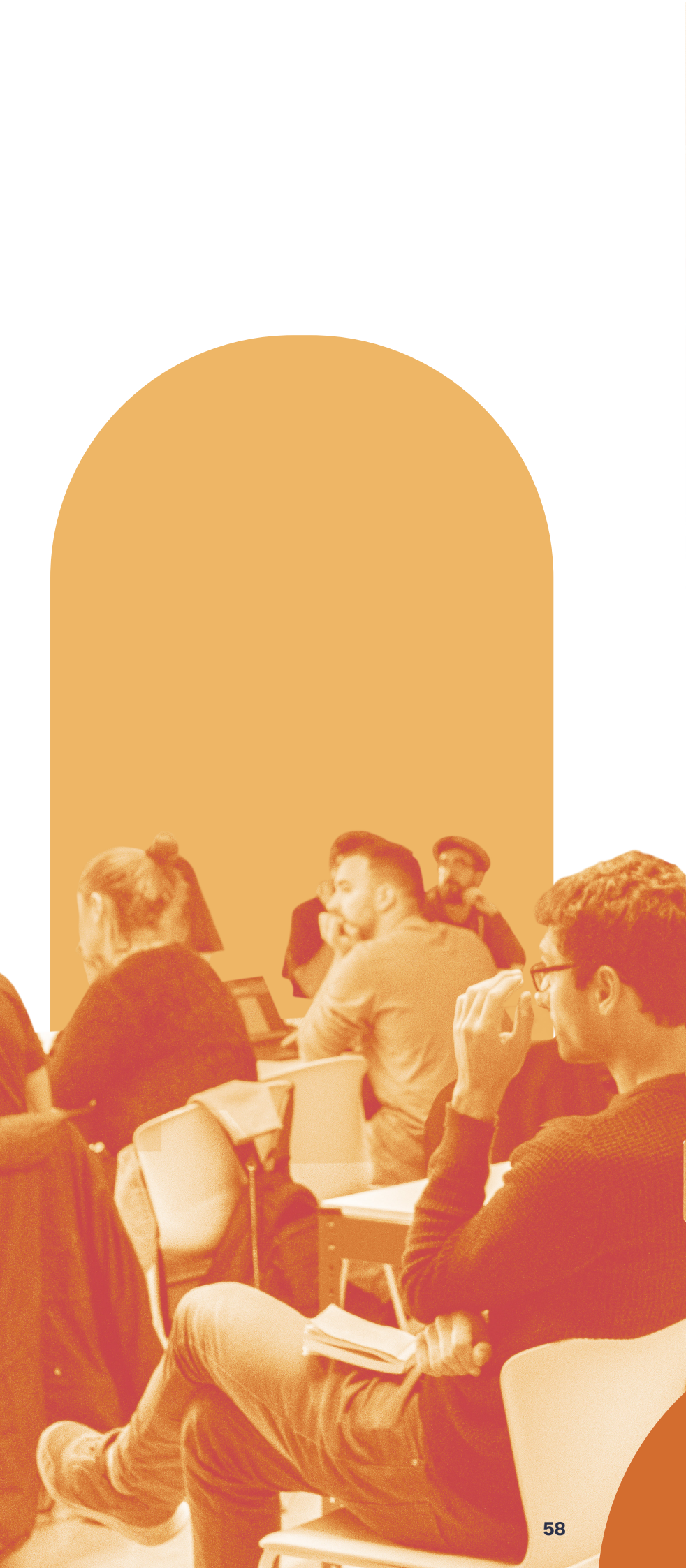

L'evolució de l'acompanyament i la formació a les cooperatives de Coòpolis ha arribat a un punt d'inflexió on l'objectiu ja no és només el naixement de nous projectes, sinó el blindatge de la seva supervivència i la seva incidència estructural en l'economia.

A.1

AULLA

A large, dark blue, stylized number '9' is the central focus. The background features abstract, overlapping shapes in shades of orange, teal, and a darker orange. The '9' is positioned over a light cream background.

9. Coòpolis en números

Aquest apartat recull les principals dades quantitatives de l'activitat desenvolupada per Coòpolis al llarg del 2025, estructurades en tres grans àmbits: l'acompanyament de projectes, la inserció laboral i les activitats executades.

Les xifres permeten dimensionar l'abast de la intervenció, tant pel que fa al nombre de projectes impulsats i consolidats, com a les oportunitats d'ocupació generades i la participació en accions formatives i activitats col·lectives. Així mateix, s'hi incorporen variables qualitatives com la distribució territorial, el gènere, l'edat o l'origen de les persones par-

ticipants, que contribueixen a oferir una visió més completa de l'impacte social de l'entitat.

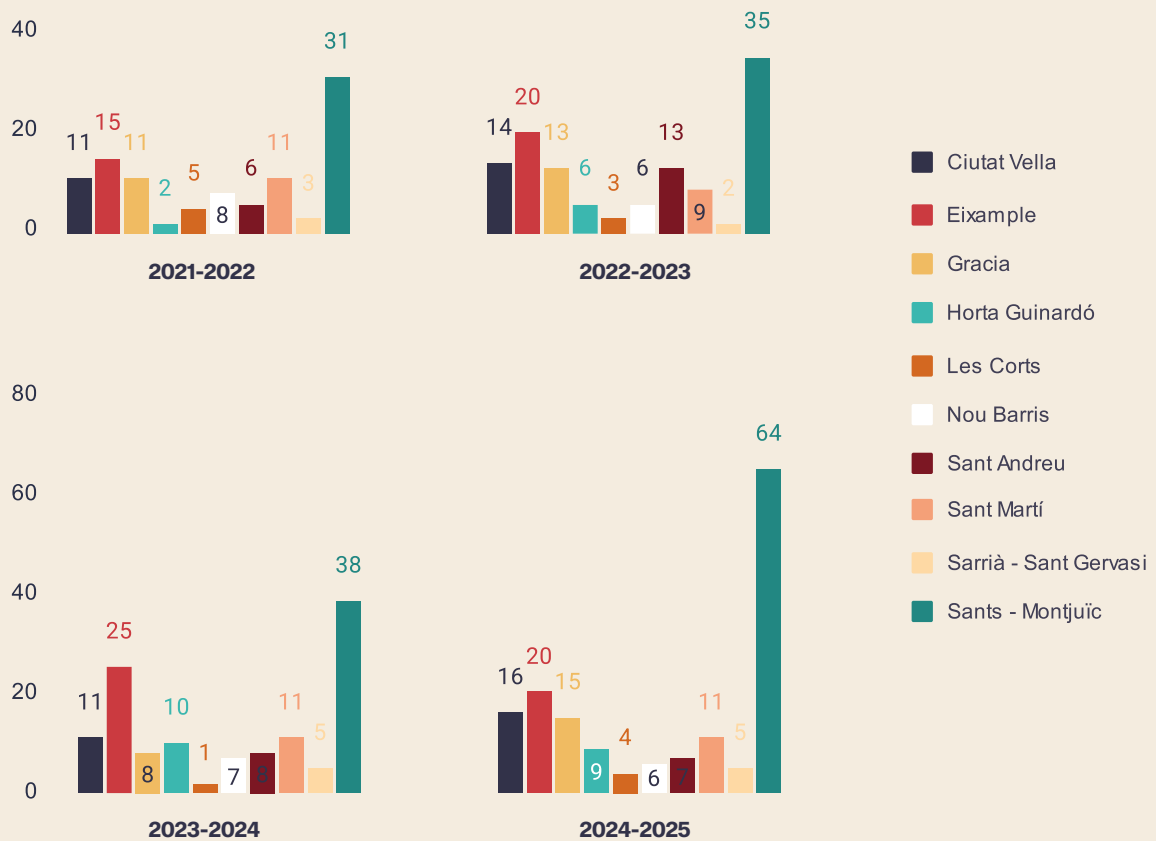
En conjunt, aquestes dades evidencien la capacitat de Coòpolis per donar resposta a necessitats diverses, així com per fomentar la creació d'iniciatives socioeconòmiques i la inserció laboral.

1 Projectes acompanyats

Districtes dels projectes acompanyats

Abans de l'entrada al Bloc4BCN hi havia una certa estabilitat en els projectes acompanyats segons el districte. Ara, però, hi ha més presència a Sants-Montjuïc. Aquest efecte era previsible, i per això des de fa 2 anys Coòpolis està treballant per expandir-se territorialment a tota la ciutat de Barcelona.

Projectes acompanyats per districtes

Sectors dels projectes acompanyats

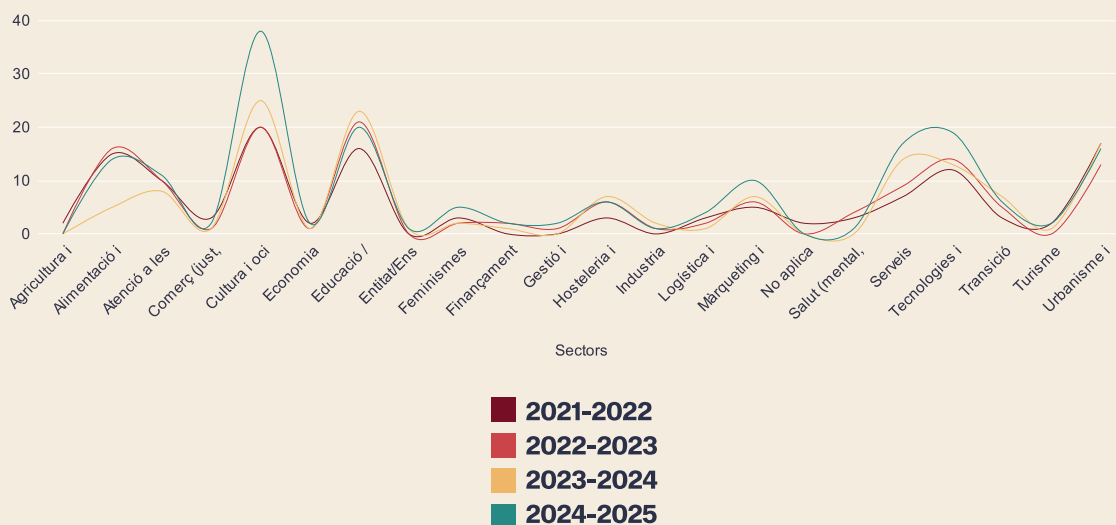
Aquestes dades expliquen els sectors del conjunt de projectes acompanyats (cooperatives, associacions, projectes d'emprenedoria, agrupació de persones autònomes, entitats sense forma jurídica...) i els sectors exclusivament de les cooperatives.

Les dades mostren una evolució cap a sectors més vinculats als serveis, el coneixement i la cultura, tant en el conjunt de projectes acompanyats, com específicament en les cooperatives. Cultura i oci creix de manera molt notable en el global (especialment el 2024-2025), mentre que en cooperatives es manté estable però amb menys expansió.

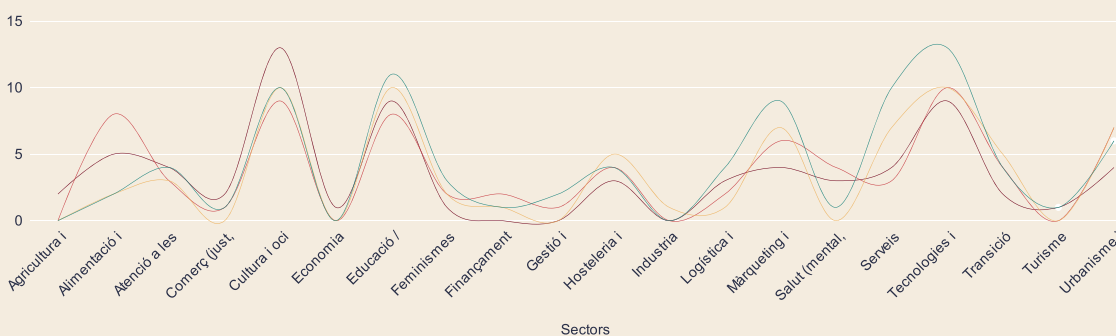
També augmenten de forma sostinguda tecnologies i innovació, serveis d'assessoria i gestoria i màrqueting i comunicació, una tendència que apunta a una consolidació d'activitats professionals i de suport.

En canvi, sectors primaris com l'agricultura desapareixen i alimentació i consum perd pes. Àmbits com cures, educació i habitatge es mantenen relativament estables. En conjunt, s'observa una terciarització progressiva i una especialització cap a sectors intensius en coneixement.

Projectes acompanyats per sectors

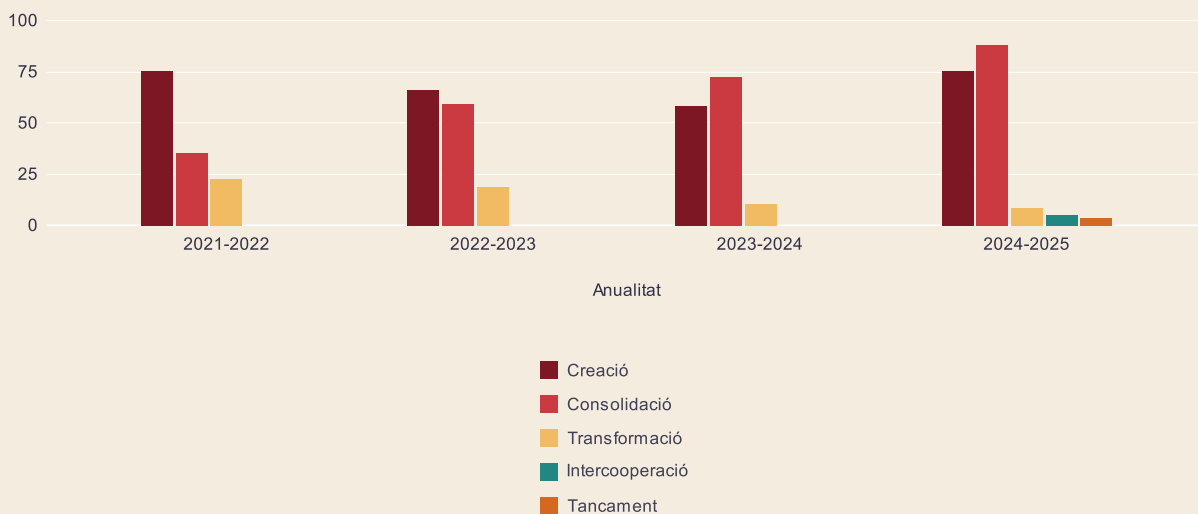
Cooperatives acompanyades per sectors

Tipologia d'acompanyaments

Coòpolis en els darrers anys ha fet una aposta clara per la consolidació. Considerem que en un moment d'inestabilitat econòmica, la prioritat és enfortir les iniciatives existents per a promoure la intercooperació i enfortir el mercat social.

Tipologia dels acompanyaments

88 ↑

**projectes consolidats
l'any 2025**

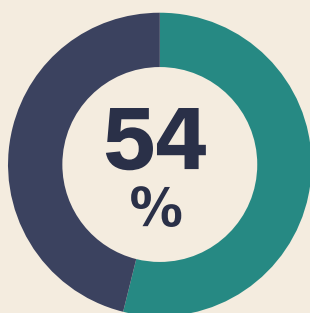
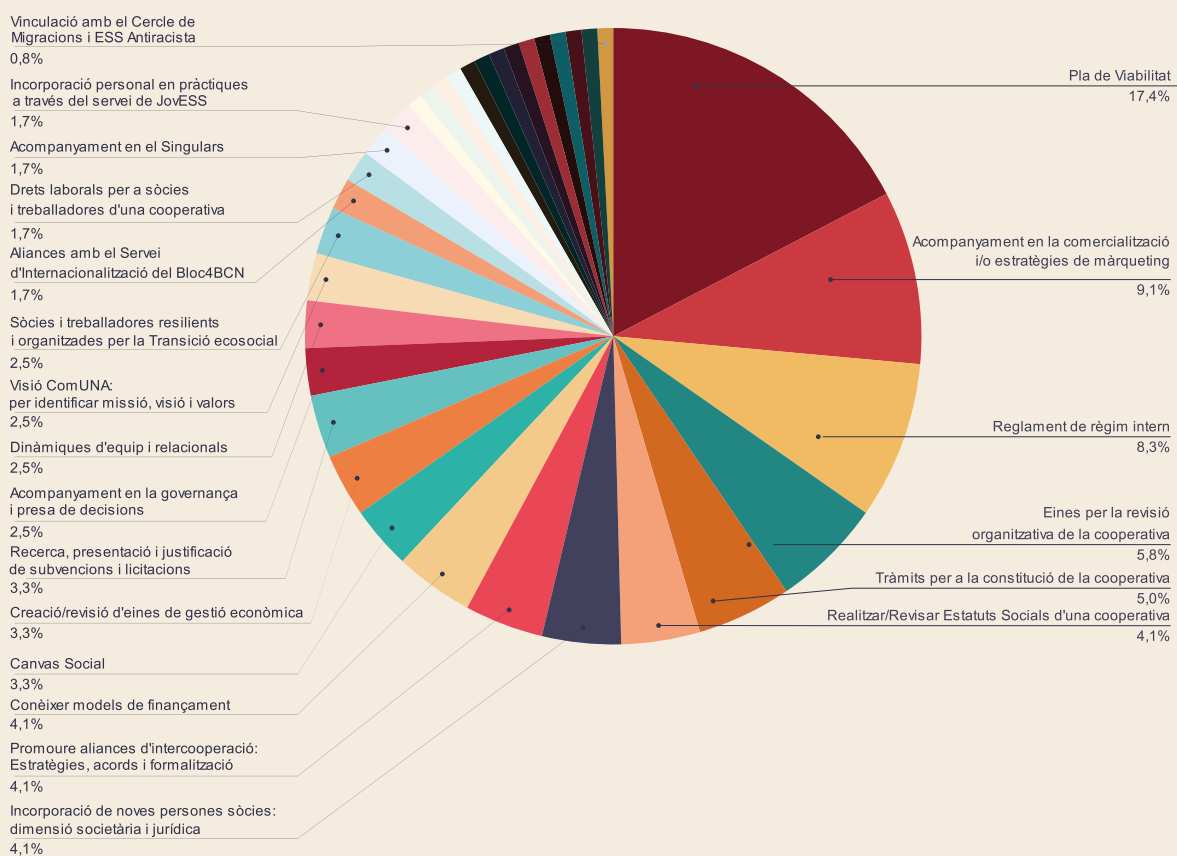
75 ↑

**projectes creats
l'any 2025**

Tipologia acompanyaments consolidació

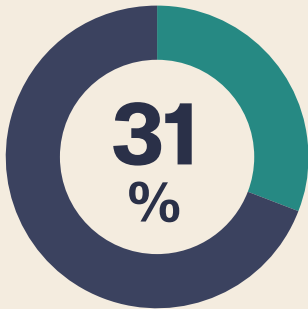
En la fase de consolidació, els acompanyaments més demanats per les entitats del programa d'incubació i acceleració de Coòpolis al Bloc4BCN són els vinculats a la gestió de la cooperativa.

Tipologia dels acompanyaments de consolidació

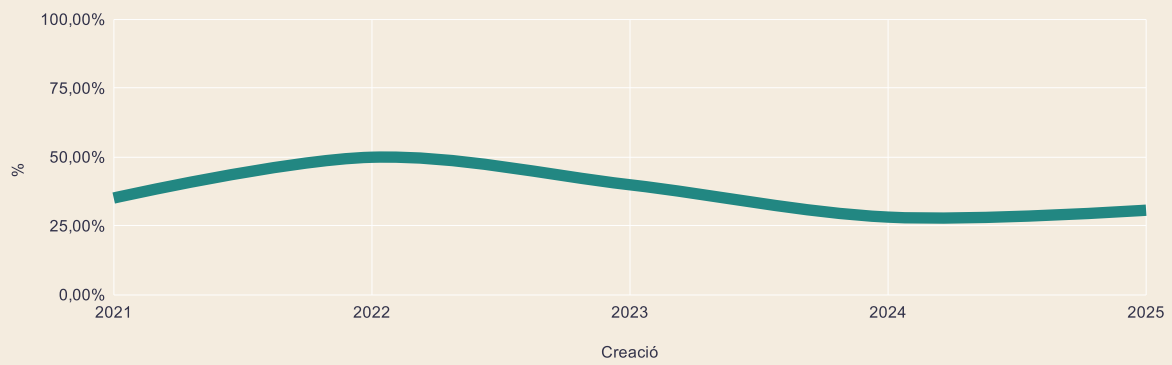
Més de la meitat dels acompanyaments estan vinculats a temes de gestió

Percentatge entitats creades

Coòpolis ha acompanyat gairebé el 31 % de totes les cooperatives creades a Barcelona aquest 2025.

% vs Creació

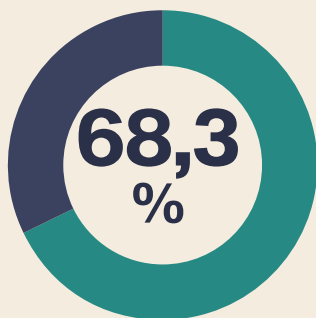
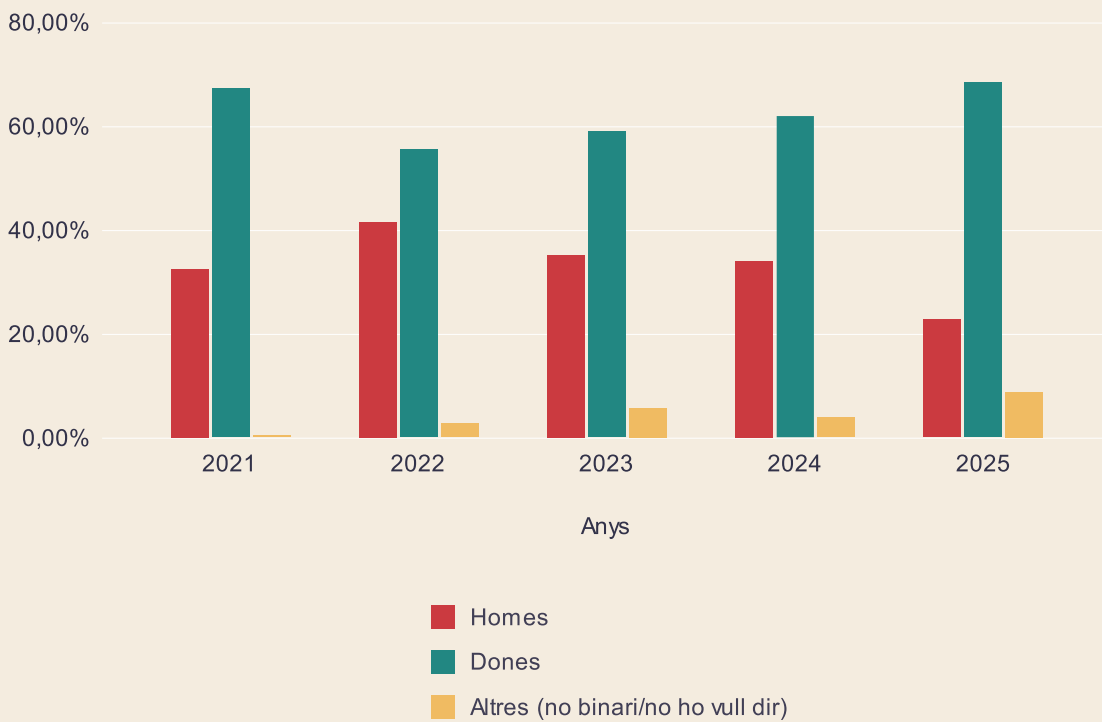

2 Ocupació

Gènere de les persones contractades pels projectes acompanyats. Des de l'inici de l'activitat, els contractes a dones són més del 50%.

Gènere de les ocupacions

Gènere de les persones contractades

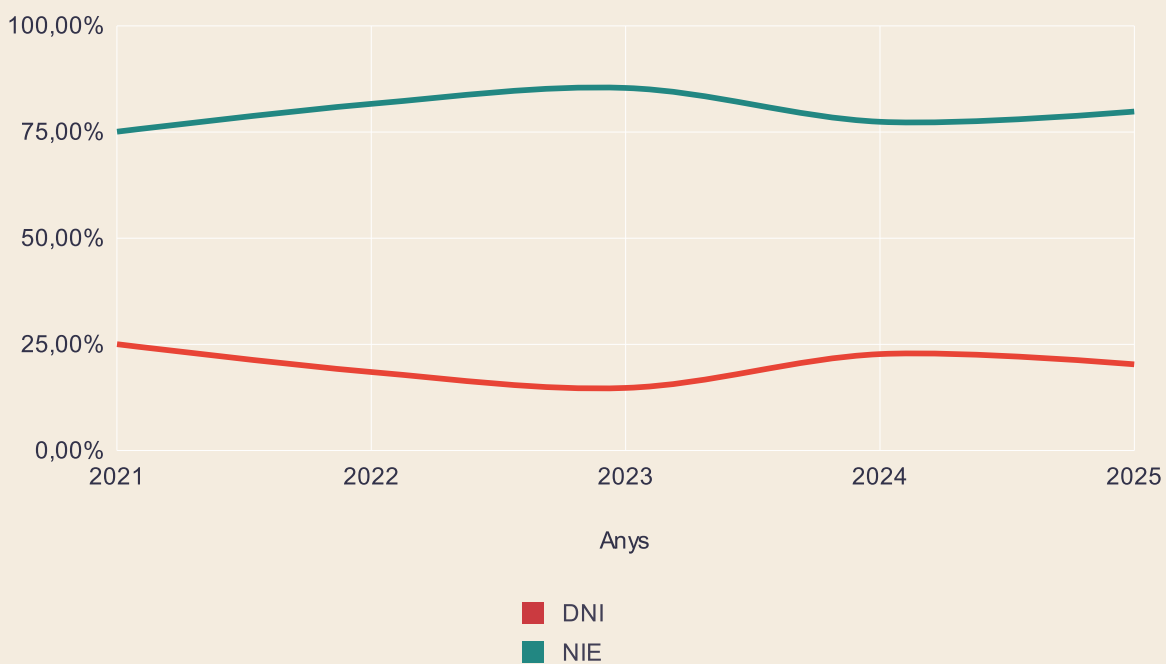

De dones contractades l'any 2025.

Origen de les ocupacions

La majoria de les contractacions han estat a persones que tenen DNI. Tot i això, es pot veure un nombre estable de contactes a persones amb NIE, és a dir, extracomunitàries.

Origen de les persones contractades

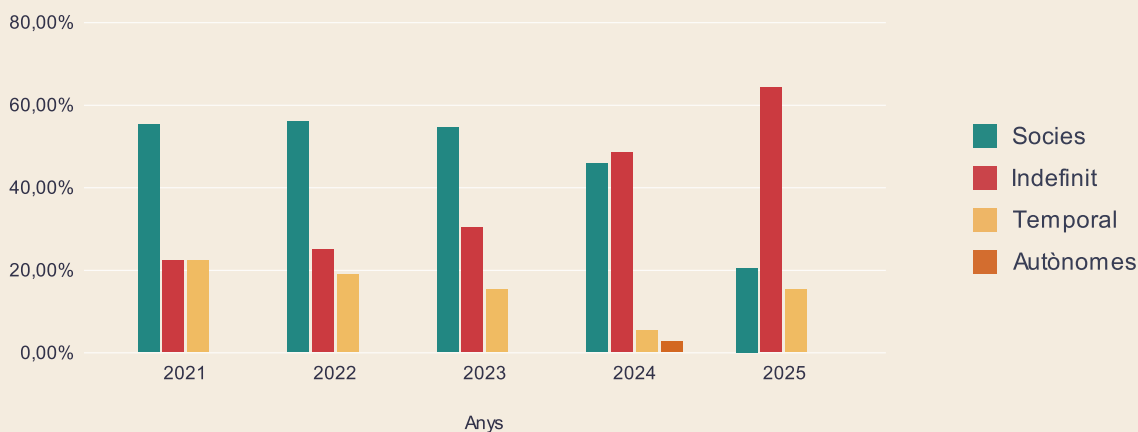

Tipologia de les ocupacions

Les dades mostren un canvi clar en la composició de les formes de vinculació. Fins al 2023, les sòcies representaven més de la meitat de les persones contractades (al voltant del 55%). A partir del 2024 i sobretot el 2025 es produeix un gir significatiu: augmenten els contractes indefinits i disminueix el pes de les sòcies.

Aquest canvi s'alinea amb l'increment d'acompanyaments a la consolidació, ja que es reforça l'estructura laboral existent. En conjunt, les dades apunten a una maduració dels projectes acompanyats: menys creació de noves sòcies i més estructuració laboral estable dins les organitzacions.

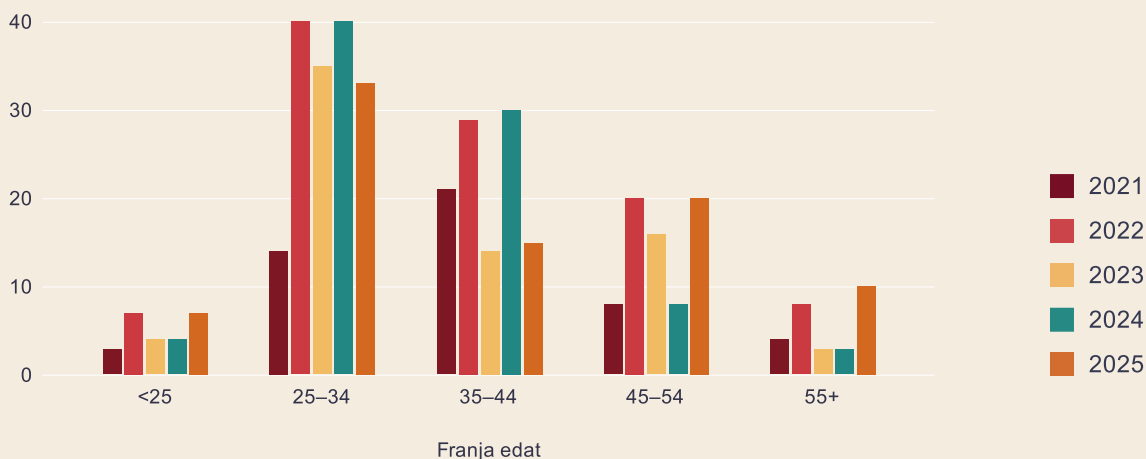
Tipologia de les contractacions

Franja d'edat de les ocupacions

La majoria de les persones contractades al llarg dels anys tenen entre 25 i 44 anys.

Edat de les persones contractades

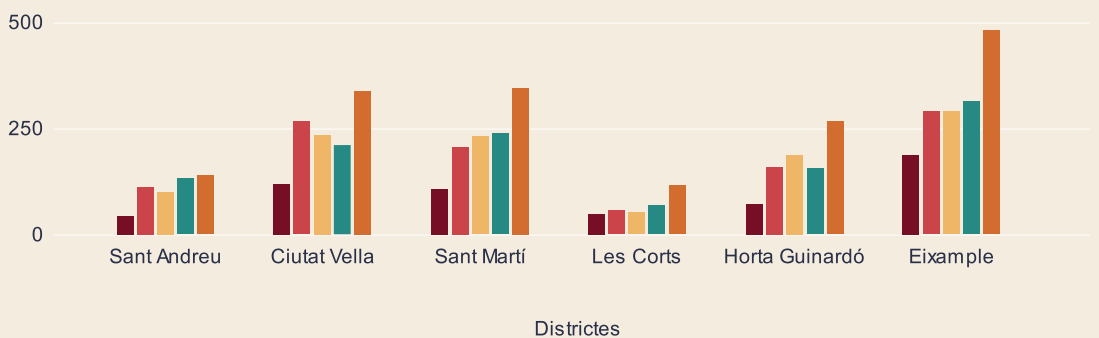
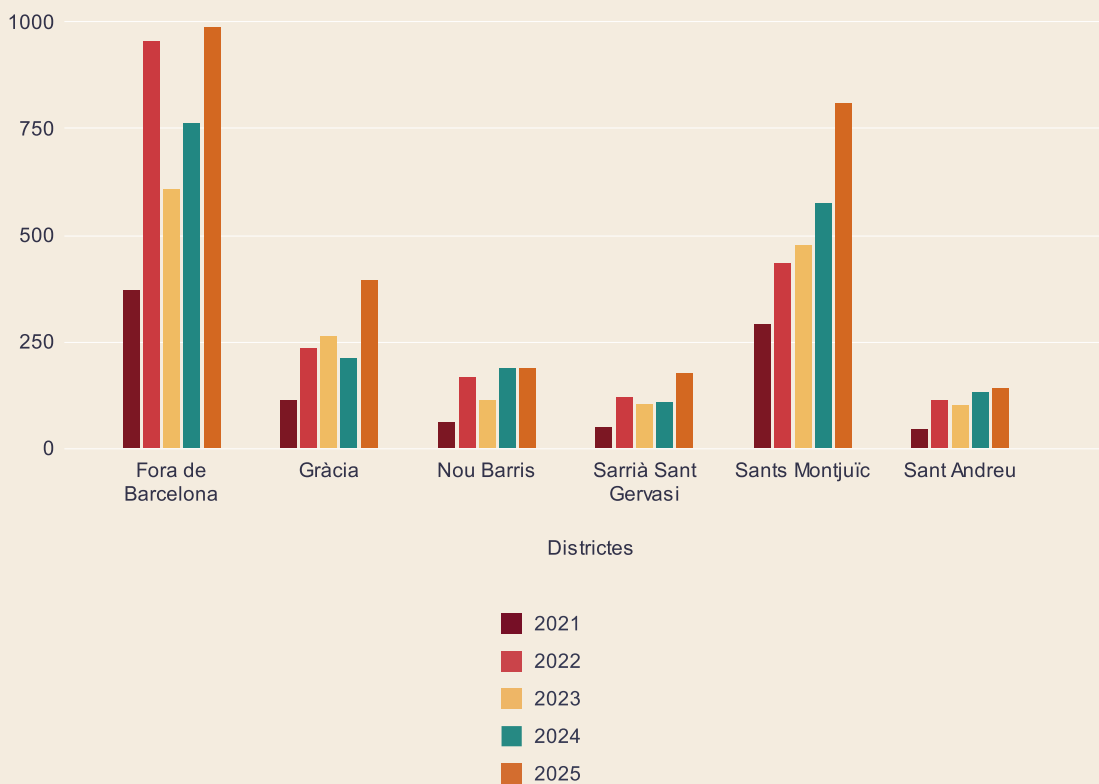
3 Activitats

Districtes de les participants a les activitats

Bona part de les persones que participen en les activitats (de sensibilització, xerrades i presentacions) de Coòpolis viuen al districte de Sants-Montjuïc o fora de Barcelona.

També hi ha un nombre significatiu de persones de l'Eixample, Gràcia, Ciutat Vella i Sant Martí. A més, cada any participen més persones a les nostres activitats.

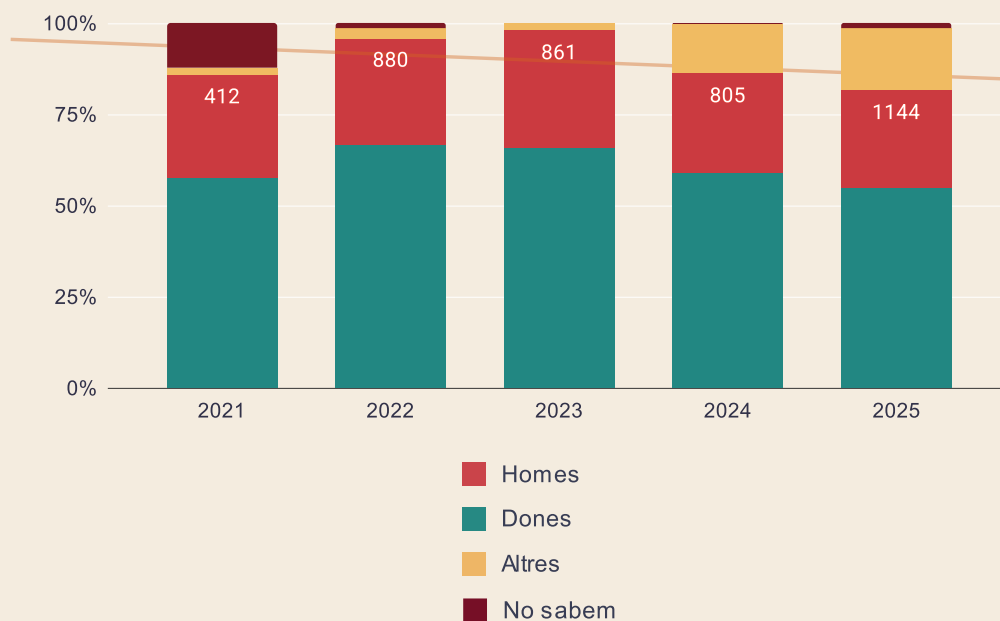
Districtes de les participants a les activitats

Gènere de les participants a les activitats

Més del 50% de les persones que participen en les activitats de Coòpolis són dones.

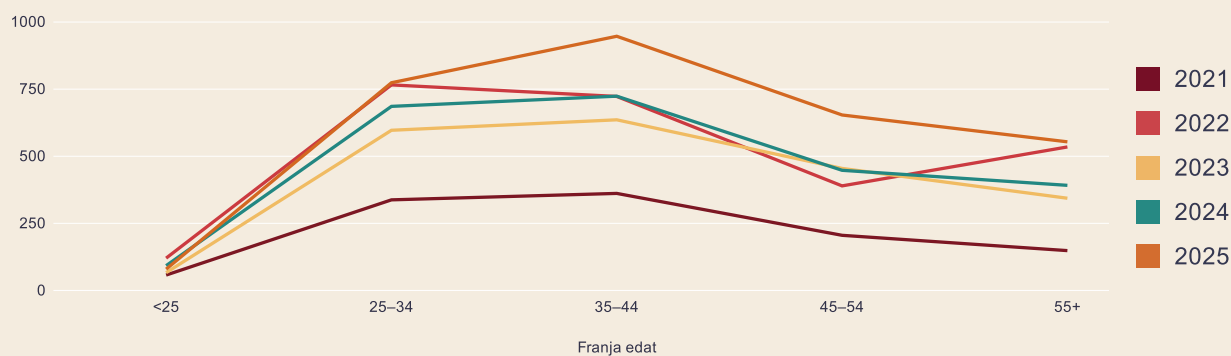
Gènere de les participants a les activitats

Edat de les participants a les activitats

De les persones que han participat en les activitats i han especificat la seva edat, la gran majoria tenen més de 25 anys.

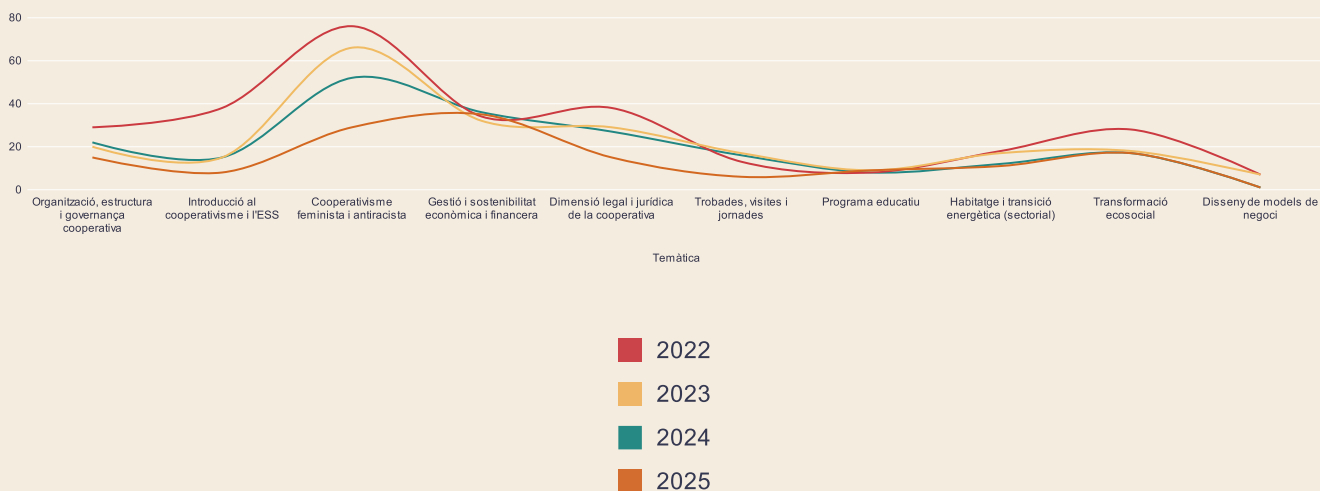
Edat de les participants a les activitats

Temàtica de les formacions

Les dades apunten a un possible desplaçament des de formacions més introductòries o ideològiques cap a continguts més tècnics i de gestió, així com una reducció global del volum d'activitat formativa el 2025.

Temàtiques de les formacions

Enguany celebrem els 10 anys d'inici de funcionament de Coòpolis. Fa 10 anys, vam donar el tret de sortida d'un projecte ambiciós que tenia per objectiu demostrar que es pot fer economia d'una altra manera, i no només això: també una altra forma de viure, de relacionar-nos i de donar resposta a les necessitats d'un sistema cada cop més en declivi.

